

సరస్వతీ గ్రంథమండలి

225

మునిమాణిక్యం నాటికలు

(1 జయమ్మ కావరం. 2 ఎలోప్ మెంటు.)

పబ్లిషర్లు : ఆర్.వి.ఎస్.ఆర్. అండ్ కో.
సరస్వతీ పబ్లికేషన్స్
రాజమహేంద్రవరము

అ స లు కా పీ రై టు హ క్కు లు గ్రంథ కర్తవి

1948 సం. ఆఖరువరకు సరస్వతీ పవర్ ప్రెస్ వారివి

8132
ప్రకాశకుల కృతజ్ఞత

విభ్యాతకథాని కారచయిత శ్రీ మునిమాణిక్యం నరసింహారావుగారు, తాము రచించియున్న 1. నేనూ మాకాంతం, 2. కాంతంకైఫీయతు, 3. మునిమాణిక్యం కథలు, 4. మునిమాణిక్యం నాటికలు, 5. కాంతం కాపరం, 6. ఉపాధ్యాయుడు, 7. మేరీ కహానీ, 8. తిరుమాళిగ అనే గ్రంథము లెనిమిదిన్నీ, మాప్రకటనశాఖ యెడల తమకుగల ఆదరాభిమాన ములతో, ఆయిదు సంవత్సరములవరకును మేము మాత్రమే ప్రకటించుకొనే హక్కు మాకు దయచేసియున్నారు. ఇందుకు, వారికి మే మెంతయు కృతజ్ఞులము. ఆవన్నియు వెన్వెంటనే మేము ప్రకటింపబోవున్నాము

దొరబాబు అనే పుస్తకములో ఉన్న మూడుకథలు యిది ప్రకటన కాలంలో చేరిపోయినవి.

మరిన్నీ, ఇదివరకే వారు సర్వాధికారములతోడను మాకు దయచేసి యుండిన “కాంతం కథలు” అనే గ్రంథమును, ఇప్పుడిప్పుడే మేము రెండవ కూర్పు ప్రకటించి అంధ్రమహాజనులకు నివాళించుకొనియున్నాము.

రాజమండ్రి

28 జనవరి 1947

ప్రొఫ్రయిటరు

సరస్వతీ పవర్ ప్రెస్

Saraswathi Power Press, Rajahmundry

Printed and published by

A. Lakshmanaswamy Naidu

For Addepally & Co, Educational Publishers

1st Edition 1947

No. 4230/1947

జ య మ్మ కా పు ర ం

ప్రథమాంకం — ప్రథమరంగం

(జయమ్మ పుట్టినిల్లు పెద్దబజారులో ఇల్లు ఇంటికి మండున్న పోర్టుకోలో, అక్కచెల్లెండు, మీన జయానూ నాళ్లతల్లి శాంతమ్మానూ కూర్చుని మాట్లాడుకుంటూ వుంటారు)

జయ — అమ్మా. ఏదైనా మంచి పాట పాడవే.

శాంతమ్మ — నాకేం పాటలాచ్చే పిచ్చితల్లీ చిన్నప్పాడు నేర్చు కొన్నవి ఏమైనా వచ్చినా, అవన్నీ పాతపాటలు. ! పాతపాటలు నచ్చుతాయమ్మా మీకూ ?

జయ — నచ్చకేమి ! అవే బాగుంటాయి నిజానికి !

మీన — ఆ నచ్చుతై ! నచ్చకేం నీకన్నీ నచ్చుతై. పాతచింతకాయ నచ్చడైనా కమ్మగానే ఉంటుందీకు. !!

జయ — పోనీ నీవు పాడరాదమ్మా ఏదైనా కొత్తపాట

మీన — నాకు ఇంగ్లీషు పాట వచ్చు

శాంతమ్మ — పోనీ అదే పాడు వింటాము ఏదై తేనేం పాడటానికి ?

జయ — పాడవే.

మీన — పాడతాను విను.

There are ten green bottles hanging on the wa
Hanging on the wall

If one green bottle happens to fall

There are still nine green bottles hanging o
the wall.

(శాంతమ్మ తెల్లపోయిచూస్తూ ఉంటుంది. జయ పిని నిరగబడ
నవ్వుతుంది)

జయ — ఇదేం పాటే ?

శాంతమ్మ — ఇప్పుడు నీవు...చాడింది పాటలే ఆ
మ్మాయి !!

జయ — పాటేనే ... (నవ్వి) ... ఇంగ్లీషు పాటలు ఆ
ల్లాగే ఉంటై ఇకచాలుగాని అమ్మా అద్యాత్మికా
మాయణ కీర్తన ఒకటికాడవే.

శాంతమ్మ — దానికేంభాగ్యం... పాడతా నమ్మా...

(కృష్ణుని చల్లులు పాడుతూఉంటుంది)

మీన — అమ్మా...అమ్మా...పోస్టుమన్ వస్తున్నాడే!!
ఉత్తరం ఏమైనా ఉండేమో ! మాస్టరు గారింటికి వెళ్ళాడే ఆ
మ్మా. మనకేమైనా ఉత్తరం ఉండేమో అడగనా ?

శాంతమ్మ — పిచ్చా ఏమిటే నీకూ? మనికీపుడు ఎవరు వ్రా
యాలె ! అక్కయ్య కూడా ఇక్కడే ఉందాయె !

మీన — (కొంటెగాచూస్తూ) ఏమే జయక్కా ? ఎక్క
డ నుంచి అయినా ఉత్తరం రావాలా ?

జయ — (సిగ్గుపడి) ఏమోనే నన్ను అడిగితే నా కేం తెలుస్తుందే !

మీన — అబ్బి ! ఎంతనంగరాచివే ! ! కావ దగ్గరనుంచి ఉత్తరం వస్తుంటే మోసాని సీపు అడుకోలా !! నవ్వుతుంది పైగా ! అమ్మా చూడవే ఎట్లా నవ్వుకొంటున్నదో..... నా మాట అర్థమేమో ! !

శాంతమ్మ — పోని తేవే.....అల్లరి చేయకూ.

జయ — వెళ్ళి పోయినాడా !

మీన — పోయినట్లే ...ఉన్నాడు — (సందేహంగా) అడుకో.....వస్తున్నాడు ! ! ఉత్తరం ఏమైనా పంపేనో అడగనా ?

శాంతమ్మ — అడగటం ఎందుకే ? ఉత్తరం ఏదేనా ఉంటే అతనే ఇచ్చిపోతాడు ! పట్టు కెళ్తాడా ?

మీన — (ఎగురుతూ) ఇటేవస్తున్నాడు !

(జయ లేచిచూస్తుంది) మన ఇంకికే! నవ్వుతున్నాడు కూడానూ! అమ్మా అమ్మా రావే. రావే ఏమే అమ్మా మన ఇంకికే వస్తున్నాడే ! !

శాంతమ్మ — రానీయవే ! ! ఎందు కట్లా ఎగురు తావు!!

మీన — ఏం అబ్బాయి, మా జేనా ఉత్తరం ? నే జెప్పలా ? నాకు తెలుసూ! ఇది బావ రాసిందేనా అక్కయ్యా ! !

జయ — ఇట్లా...ఇయ్యి (అని ఉత్తరం లాక్కొబోతుంది.

మీన పారిపోతుంది)

మీన — ఆ ... నే నియ్యను ... అమ్మా బావ
రాసిందేనే !...

శాంతమ్మ — నీకెల్లా తెలుసే ఎవడు వ్రాసిందీనీ... ఒక వేళ
మీ నాన్నగారి ఉత్తర మేమో చింపబోకు సుమీ

మీన — (అడసుచూస్తూ) ఆశ్చర్యంగా నాన్న పేరుందే !!

శాంతమ్మ — అయితే బల్ల మీద పెట్టే శైయ్య

జయ — (తెల్లపోయి) నాన్నదా ?

మీన — (లేగదూడలాగ ఛంగున గంతేసి) కాదేవ్.

అమ్మా నాన్నగారి కేరాఫ్ జయలక్ష్మి అని ఉందే !!
అక్కయ్యకేనే ! ఇకేం ! బావరాసిందేనే ! నే జెప్పలా ?

జయ — (సంతోషంతో) ఇల్లా ఇయ్య అల్లరి చెయ్యకా...
(అని మీనచేతిలోనుంచి ఉత్తరం లాక్కోబోతుంది. మీన
అందకుండా పరుగెత్తుతుంది)

మీన — ఇందవే... నాకెందుకు నీ ఉత్తరం. (అని నిలబడు
తుంది. జయ అందుకుంటానికి వెళ్ళగానే) అమ్మా ఎంతాశే !
(అని దూరంగా నుంచుని ఎగురుతుంది సంతోషంతో)

శాంతమ్మ — మీనా, ఏమిటా ఎగురుదూ ? దాని
మొగుడు వ్రాసిన ఉత్తరం అంటే. దానికి ఆశ గదూ !

మీన — ఆశేలే..... చింపనా... చింపుతా

శాంతమ్మ — అక్కయ్య కియ్యవే మీనమ్మతల్లీ

మీన — చింపుతున్నా నేవ్ చింపు తు

..... న్నా ను (చింపబోతున్నట్లు

నటిస్తుంది)

జయ — నద్దని నీకుకాదూ చెప్పేదీ ! ఇల్లా గడ్డం
ఇయ్యవా ! (మీన పాలుతాగిన ఆవుదూడలాగ గంజోకుండా
జయ నిలబడి చూస్తుంటుంది) న్నూఉంటుంది.

మీన — నీ మొగుడు వ్రాసిన ఉత్తరాలకు త్రిప్పి, మళ్ళీ
ఎందుకమ్మా అంత ఆశా ? ఉంటుంది)

శాంతమ్మ — నీకూ మొగుడూ కదూ...
ఆశ ఏమిటో ! నీవు చించి చూడ... ప్రియమైన జయపే !
ఇచ్చే శెయ్యి.

జయ — ఇల్లా ఇచ్చే శెయ్యివుగా అమ్మా

మీన — (తల్లిదగ్గరకు త్రొక్కి చూడాలని ప్రయత్నించేసి) పో
(తగ్గుగొంతుకతో) పద్దులే. నేను అసలు చూడనే చూ

శాంతమ్మ — అక్కడ ప్రియమైన జయకు... ప్రియమైన
...ఎందుకు చెప్పానో... వినాలే. నొక్కి సాగదీసి ఆమాటలో ఉం

మీన — ఇందవే.....నీ మొగుడు

నీవే చదువుకో నాకేం పద్దులే అమ్మా (అని పెళా

జయ — (అందుకోబోతే...మీన...ఇస్తున్నట్లు నీ ఉత్తరం రా

చెయ్యి వెనక్క లాక్కుంటుంది అమ్మాఅంటూ) అబ్బ, ఏడ్చీ
చుకు తింటున్నావు ! పోనీ నీవే చదవ్వే.

మీన — (బుద్ధిచుంతురాలై సీరియస్ గా) నీ మొగుడు
రాశాడుగా నువ్వే చదువుకో. ఇందమ్మ నీ ఉత్తరం : (బుడ్డ
మూతితో ఇచ్చేస్తుంది)

వి.

౨

రాసిందేసెలం. జయ ఉత్తరాన్ని అందుకొని ఒకమూలగా బదిగి
 శాంతమ్మజాగ్రత్తగా, నెమ్మదిగా చింపి, ఉత్తరాన్ని తీసి
 మీ నాన్నగారి పాంభిస్తుంది. శాంతమ్మ కుమార్తె వంక తదేక
 మీన — (అడవి సంతోషిస్తుంటుంది.

శాంతమ్మ — అయ్యిటివంక్తి చదివే సరికే జయకు అప్రయ
 జయ — (తెల్లవోయి) నీక్షగా ఉత్తరం చదువుకొంటూ
 మీన — (లేగదూడలాగ

అమ్మా నాన్నగారి కేరాఫ్ నెప్పునకు జేరి మోకాళ్ళ మీద
 అక్కయ్యకేనే! ఇకేం! బావరా చూస్తుంది. ఆ ఉత్తరం.
 జయ — (సంతోషంతో) ఇల్ల హస్తమైన సంగతి తెలుసు
 (అని మీనచేతిలోనుంచి ఉత్తరం వీచి చేస్తుంది. పెదవిలోపలకి
 అందికుండా పరుగెత్తుతుంది)

మీన — ఇందవే... నా... మైన, విచిత్రమైన రహస్యాన్ని
 తుంది. జయ అందుక నందులకు పట్టరాన్ని సంతోషంతో,
 (అని దూరంగా దుగూలో అడుగు వేసుకొంటూ నడచివెళ్ళి;
 ఏమో చెపుతుంది ఆమె వచ్చుతుంది.

మీన మళ్ళీ జయక్క వెనకాలచేరి ఇందాకటి మాదిరిగా
 చూడాలని ప్రయత్నం చేస్తుంది. కాని ఈమారు జయ
 ఉత్తరాన్ని దాచుకొని, మీనకు కనపడని పద్ధతితో చదువు
 కొంటూఉంటుంది మీన చిన్నపుచ్చుకొని జయ తనను అవ
 మానపరిచి సందులకు కోపంగా ఉంటుంది.

కాసేపు అయిన తరువాత మీన తల్లి దగ్గరకెళ్ళి, మళ్ళీ ఏదో చెప్పాలన్న ప్రయత్నంలో అమ్మా, అమ్మాయి గడ్డం మునివేళ్ళతో నెట్టితుంది. శాంతమ్మ వినిపించుకోకుండా జయమ్మ ఉత్తరాన్ని చదువుకోటంచూచి అనందిస్తూఉంటుంది. మీన ఊరుకోదు. పీకి పీకి ఆమెదృష్టి తనవైపుకు త్రిప్పి, మళ్ళీ చెవులో “ప్రియమైన జయటేఅమ్మా” అంటుంది)

మీన — ఉత్తరం చూడ నీయవు కదూ...
నే చూశాలే అమ్మా ... ప్రియమైన జయటే!
(నవ్వుతుంది)

శాంతమ్మ — సరే. చెప్పావుగా అమ్మా.

మీన — (మరుసారి ఉత్తంచూడాలని ప్రయత్నించేసి) పో నీలే అమ్మా నాకు వూపొద్దులే. నేను అసలు చూడనే చూడనూ! (బుడ్డమూతిపెడుతుంది. ప్రియమైన జయకు...ప్రియమైన జయకు...(అనేక రకాలుగా నొక్కి సాగదీసి ఆమాటలో ఉండే మాధుర్యానంతా వలకపోస్తుంది)

ఒక అమ్మాయి మొగుడు ఎమన్నా.....పెళ్ళా నికే.....(నవ్వు.)- “ప్రియమైన జయ” అని ఉత్తరం రాశాడు.

రత్తమ్మ — (ఇంటిప్రక్కఆవిడ్ల ముసలిమ్మలైగువ. వస్తుంది) ఏమమ్మా శాంతమ్మ వదినా...ఏమిటి సంతోషం?

శాంతమ్మ — రా వదినా...రా...మరే సంగతులు లేవు...

రత్నమ్మ — మీన ఎందుకూ అట్లా ఎగురుతుంది?

మీన — ఏం లేదు అత్తయ్యా

ఒకమ్మాయి మొగుడూ.....(నవ్వు)

రత్నమ్మ — ఎందుకే అంత నవ్వు?

జయ — దాని సంగతి ఎరగవు అత్తయ్యా అది అంతే!

శాంతమ్మ — దాని మొగుడు ఉత్తరం వ్రాశాడు; అది చదువు కొంటున్నది. అదీసంగతి అంతకంటే మరేంలేదు.

రత్నమ్మ — దాని మొగుడు వ్రాసిన ఉత్తరం అది చదువు కొంటూంటే...ఇదెందుకూ ఇట్లా ఎగురుతుందీ!

మీన — అదిగాదు... అత్తయ్యా... (నవ్వు ఆపుకో లేక నిరగబడి నవ్వుతుంది)

రత్నమ్మ — ఏమిటే... పిచ్చి పిల్లా... సంగతేమిటో చెప్పి మరీనవ్వు.

మీన — అదికాదు అత్తయ్యా... బావే... అక్కయ్యకు ఉత్తరం వ్రాశాడు--(నుల్లీనవ్వుతుంది)

రత్నమ్మ — రాస్తేఏం? మొగుడు పెళ్ళానికి ఉత్తరం రాసు కోట్టే! ఎందుకానవ్వు?

మీన — ఉత్తరానికి కాదు అత్తయ్యా... మరిటా..... (నవ్వు)... పెళ్ళాంటా..... ప్రియమైన జయటా!! (పక్కలు పట్టుకొని నిరగబడి నవ్వుతుంది)

రత్నమ్మ — ఓస్..... ఇంతేగదా! అబ్బరమా ఏమిటి? ఈమాత్రానికే ఎందుకే అంత ఎగురుడూ? నీకూ వస్తాడుండు

...వెక్కిరిస్తూన్నావు! నీమొగుడు ఏ రాస్తాడో అలా చించుకో!

మీన — నాకు మొగుడు లేడుగా!

రత్తమ్మ — లేకపోతే రేపి పాటికి వస్తాడు. వచ్చి.....

మీన — ఆ...వచ్చి.....వచ్చి ఏం జేస్తాడు? చెప్పు?

రత్తమ్మ — ఆ వచ్చి ఏం జేస్తాడా? వచ్చిమెత్తగా తం తాడు...సరేనా?

మీన — అట్లయితే...నేను...అసలు పెండ్లి చేసుకోనుగా

రత్తమ్మ — మాచక్కా చేసుకొంటావు! నీవుచేసు కొంటా వా నీతల్లో జేజెమ్మచేసు కొంటుందా!

మీన — ఆ...చూద్దాం...“వలదు...వలదు. వినాహం బు వలదు నాకు విద్యలందే సుఖము వెలయునాకు”

రాదే...చెలీ

నమ్మరాదే చెలీ

మగవారీని...నమ్మరాదేచెలీ (అంటూ పరుగెత్తి పోతుంది.)

శాంతమ్మ — నీకొడుక్కు చేసుకోవమన్నానీన్ని..!

రత్తమ్మ — నా కొడుక్కు చేసుకొంటే...ఈగడుగ్గాయ సరిగ్గా కాపురం చేస్తుందనే నీవనటం! ఇప్పుడే ఇట్లా ఎగురుతున్నదే గజ్జల గుట్టలలాగ? ఈడొస్తే ఇహనిలుస్తుందంటా? వాణ్ణి కానికి అమ్ముకొస్తుంది గాని! సరేగాని ఇంతకూ అల్లుడు ఏం రాసినట్లు?

శాంతమ్మ — ఏదీ—? ఏమమ్మాజయా...ఏం రాశేడే? మేము వినొచ్చా? (అని పక్కావిడను చూచి నవ్వుతుంది)

రత్నమ్మ — పోనీ... ఉత్తరం... అంతా చదవొద్దులే ఆ
మ్మా... సంగతు లేమిటో చెప్పు. అంతే చాలు సంతోషిస్తాము.

జయ — (జవ్వముఖంతో) పెద్ద రహస్యాలు ఇందులో
ఏమీ లేవే... అమ్మా నువ్వేచూడు. (ఉత్తరం తల్లికిస్తుంది)

శాంతమ్మ — (ఉత్తరాన్ని తలక్రిందుగా పెట్టి చూచి) అహ
అక్షరాలు అలికేసి నట్లుగా ఉన్నాయి. నీవు చదువు వొదినా...
వింటానూ.

రత్నమ్మ — (బారెడు మూరలో పెట్టి) అహ నానూ చూపు
ఆనటంలేదు. కళ్లజోడుకావాలె. ఎందుక్కాచి ఇదంతానూ
నువ్వేచదవ్వే... జయమ్మా... (అవి ఉత్తరం జయచేతికిస్తుంది)

మీన — (ప్రవేశించి) — నేను చదువుతాను పోనీ ఇల్లా
ఇయ్యి ఉత్తరం అత్తయ్యా.

శాంతమ్మ — కాదులే అమ్మా... దాన్నే చదవనీ నువ్వు
ఇల్లారా. తల్లీ... నాదగ్గరకూర్చో. అక్కయ్య చదువుతుంటే
అంచక్కావిను. ఇహ చదువు తల్లీ చదవ్వే సిగ్గేమిటి?

రత్నమ్మ — ఓయబ్బ!... ఏంసిగ్గమ్మా!... చదువమ్మా
వింటాము.

జయ — సిగ్గుకాదే... చదువుతానే అమ్మా విను మరి
ఆవిడతో గుసగుసలాడతావేం...?

శాంతమ్మ — ఉ లేదులే... కానీయ్

జయ — మీరద్దరూ అల్లాగ ముసిముసి నవ్వులు
నవ్వుతుంటే... నేనేంచదివేదే!!

రత్తమ్మ — లేదు లేనమ్మా — ఊగుకో వదినా ఊ. కానీ.

జయ — (సిగ్గువడి) నేను (నవ్వుతుంది)

శాంతమ్మ — (అంతా నవ్వుతారు.) ... నువ్వే నవ్వుతుంటివి!

చప్పున చదివే శైయ్యి..... ఎముందేమహాభాగ్యం!!

జయ — (ఉత్తరంచదుపుతుంది) “నేను ఇక్కడ కులాసాగా ఉన్నాను”

మీన — (వేచి) ఆ ఆ అది చనవ్వేం మొదట్లో వ్రాసింది!

రత్తమ్మ — మొదట్లో వ్రాసిందేమిట! ... పోనీ అది కూడా చదువు వింటాం.

మీన — మొదట్లో, ప్రియమైన జయా అని వ్రాయాలా... (మళ్ళీ నవ్వు)

శాంతమ్మ — అది విన్నాంగా ఇహ చదవనీ.

మీన — ఇహ చనవ్వే ... (వెక్కిరింతుగా)

జయ — నేను ఇక్కడ కులాసాగా ఉన్నాను మా అమ్మా నాన్నా గుంటూరు వెళ్లారు. మా అక్కమ్మకు పురుడు వెల్లిం తరువాత వస్తారుట.!

శాంతమ్మ — ఎప్పుడోప్పుడు వస్తారు. ... ఇందులో ఏ ముందే ... అల్లాగ నవ్వుతారు. ఏమమ్మా వదినా ఎందుకూ అల్లా నవ్వుతారూ!

రత్తమ్మ — ఏదో పిచ్చి పిల్లలు. ఊరే ఇంకేం రాశాడే ... జయా ... చదువు మరీ.

జయ — “నేను హోటల్లో భోజనం చేస్తున్నాను.”

శాంతమ్మ — ఇంకా ఇబ్బంది ఏముందీ!... ఏమమ్మా!
హాయిగా హోటల్లో భోజనం చేస్తాడు! ఏమంటావు!

జయ — హోటలు భోజనం నాకేమీ ససిగాలేదు. (అని
ఫక్కున నవ్వుతుంది)

శాంతమ్మ — ఎందుకే ఆనవ్వు... అంతా నవ్వుతున్నారే!
ఏముందమ్మా ఇందులో!!

మీన — (తల్లిబుగ్గమీదపొడిచి) నీకేం. అర్థంకాదు. బావ
ఉత్తరంలో మొదట- మానాన్న అమ్మాలేనూ అని వ్రాయలే.

శాంతమ్మ — వ్రాస్తే?

మీన — వ్రాస్తే నేను ఒక్కణ్ణే ఉండలేనూ... నీవు చప్పు
నరా అన్న మాట!

శాంతమ్మ — (ముక్కుపై వేలేసుకొని) అల్లాగటే!

మీన — అందుకని హోటలు భోజనం ససిగా లేదు

శాంతమ్మ — అందుకని భోజనం ససిగాలేక పోవటం
ఏమిట.

మీన — నీతలకాయ. నీకేం అర్థంకాదు. హోటల్లో
అన్నం సయించటం లేదూ అంటే ఏమిటి?

శాంతమ్మ — ఏముందే?

మీన — అక్కయ్య వెళ్లి... వండిపెడితే గాని... ఆయనకు
... అన్నం... సయించదట!! ఇప్పుడు తెలిసిందా?

శాంతమ్మ — నాతల్లే, ఎంతఅర్థం ఉందే!! నాకేం తెలు
స్తాయమ్మా ఈ అర్థాలన్నీనూ? నే నేమన్నా చదువు

కొన్నానా, పెట్టానా ?

మీన — దీనికేం చదువు అక్కర్లేదే ఇది కావాలే...
(నెత్తిమీద కొడుతుంది)

శాంతమ్మ — నాకు అదీలేదూ... ఇదీలేదూ... జయమ్మా...
... ఇంకా ఏమన్నా ఉందా అయిపోయిందా... ఉత్తరం ?

జయ — ఇంకా రెండు ముక్కలున్నాయ్ “పాలపున్నమ్మకు
ఎంత ఇవ్వాలింది నాకు తెలియదు. అది డబ్బుకోసం రోజు
రోజూ తిరిగి పోతున్నది.”

శాంతమ్మ — పాలపున్నమ్మ సంగతి ఎందుకిమ్మా ఈ
ఉత్తరంలో ?

జయ — ఆ వాలేదానికి ఎంతివ్వాలో ఆయనకు
తెలియదు! అది రోజురోజూ లెఖకు గోలచేస్తున్నది కామోసు!!

శాంతమ్మ — ఏం విచిత్రమమ్మా, లెఖజూచుకొని ఇచ్చి
పంపలేదా ?

రత్నమ్మ — నీదంతా ఓ వెరిగొడవా !! గ్రహించ లేవు?
అదో నెపము !!

మీన — జయక్క వెళ్ళి లెఖచూస్తేనేగాని తేలదు ఆ
చిక్కు. అదీ సంగతి !! తెలిసిందా ?

రత్నమ్మ — ఇప్పుడు తెలిసిందమ్మా. ఈ ఉత్తరంలో
సంగతంతా ఏమిటంటే... పెల్లాన్ని తత్క్షణం తిరుగుటసాలో
పంపమని.

మీన — అక్కయ్యను తిరుగుటసాలో పంపెయ్యవే.

గో

అమ్మా. అదికూడా ఆలస్యం కావచ్చు : తెలిగ్రాంమీద
వంపేద్దాము అక్కయ్యా!!

జయ — (కోపంతో) మీనా, ఏమటదీ ?

శాంతమ్మ — అంతేనుటే జయమ్మ! అర్థం.

రత్తమ్మ — దాన్ని అడగాలటే... తెలియటంలా ?
(నవ్వు) హోటలులో భోజనం ససిగా లేదంటే అర్థం తెలియ
టం లేదటమ్మా వదినా ? (నవ్వు)

జయ — కాదులే... అత్తయ్యా ఆయనకు నిజంగా నూ
టలు భోజనం పడదు.

మీన — అత్తయ్యా... ఇప్పుడు తెలిసిందా? జయక్క
మాట విన్నానా? దీనికి ప్రేమనే ముగ్గుడంటే... ప్రియమైన
ముగ్గుడు! (వెక్కిరిస్తుంది)

శాంతమ్మ — ఈ డొంక తిరుగుడు అంతా ఎందుకమ్మా?
పోనీ... నీవు వెంటనే బయలు దేరిరా... ఆర వ్రాయకూ
డదూ?

రత్తమ్మ — నీదంతా ఓగొడవ అల్లారాస్తాగుటమ్మా ఇప్పు
టి కాలం కుట్టవాళ్ళు అయితే మటుకు సాంప్రదాయంలో పెరి
గిన వాళ్ళు ఇల్లాగే వ్రాస్తారు వదినా!

శాంతమ్మ — చాలా తమాషాగా వ్రాశాడు! గొప్ప అ
ల్లుడే! ఉత్తరం అయిపోయిందా అమ్మయ్యా!

జయ — అయిపోయినట్లే. ఇంకా రెండు ముక్కలున్నాయి.

రత్తమ్మ — అవికూడా వినిపించవే జయూ. ఇంకా ఏమి

తీ మామాయిన్న యో!!

జయ — తమామాయి ఏమీ లేవు! అత్తగారికి మామగారికి నమస్కారములు మామరదల్ని చి|| మీనాక్షిని కూడాలని ఉంది. చిన్నప్పటి బాంబుడు మామాయి జ్ఞాపకం వస్తూ ఉంటుంది.

శాంతమ్మ — ఈ భాష నాకూ అర్థం అవుతున్నది. అయితే దాన్ని కూడా తీసుకుని రమ్మనా ఆయన అనటం!!

మీన — అది! అమ్మయ్య... మా అమ్మకు ఇప్పుడిప్పుడే తెలుస్తున్నాయి సంగతులు!!

రత్తమ్మ — ఒక వేళ మీ రేమన్నా ఆటంకం చెబుతారని నమస్కారాలు కూడా సారేశాడు.

శాంతమ్మ — తమామాయిగా ఉందే. అల్లుడు గడుసు వాడు సుమీ. (వచ్చుతూ) హోటల్ భోజనం పడటం లేమా? వాలెళ్ళి చూడటం కూడా తెలియదు వావం!!

జయ — కాదులే... అమ్మా... ఆయనకు నిజంగా తెలియదు. ఇటువంటిగొడవ లేమీ పట్టించుకోరు. అంతానేనే!!

రత్తమ్మ — ఇంకెందు కమ్మా... దీని సంగతికూడా తెలియాలా ఈ మాటలో!!

శాంతమ్మ — ఇంకా తెలియకుండా ఉండాల్సిందే!! అంతా తెలిసింది. సరేలే... మీనాన్నరానీ... రేపే కామాయి దీశిమి... సరే జయా... రేపే బాగుంది.

మీన — (దీర్ఘానుసారం) నేను... కూడా... వెడతానూ

శాంతమ్మ — దాని మొగుడింటికి నీవెందుకే ?

జయ — ఎక్కడా మొగుడు దొరక్కపోతే అక్క మొగుడే దిక్కు అన్నారు.

మీన — నాకు మొగుడు దొరక్కేమీ ? నేతల్పుకొంటే ... ఒక్కటి ... రెండు మూడు ... ముగ్గురు మొగుళ్లున్నారు నాకు ... (వేళ్ల మీద లెక్క పెడుతుంది)

రత్నమ్మ — ఎంత గడుసే ఇది !

జయ — మీనా. వెళ్లు దాంరా.

శాంతమ్మ — సరే... అక్కయ్యానీవూ బట్టలు సద్దుకోండి.

జయ — (ఉత్తరాన్ని రెవిక జేబులో పెట్టుకొని) రావే మీనా వెళ్లిపోతారు)

శాంతమ్మ — జయమ్మ చూశావా వదినా! దానికి వెళ్ళాలనే ఉంది !!

రత్నమ్మ — ఇంత వెర్రిదానవే మమ్మా ఉండదు టమ్మా.

శాంతమ్మ — ఉంటుంది. ఉంటుంది. ఏదోకన్న కడుపుకా బట్టి ... (రుద్ధకం) అమ్మాయి మళ్ళీ అత్త వారింటికి వెడుతుంది అంటే కష్టంగా ఉంటుంది.

రత్నమ్మ — ఏమిటి వదినా. (కన్నీరు) ఆడపిల్లలను కన్నాం. ఒక అయ్యచేతులో పెట్టాం. ఇకమన దేముంది చెప్పు ! అయినా దానికేంతక్కువ ! అత్తవారింట్లో అయినా అది ఒక పనీ పాటా చేయక్కర్లేదు. జమీందారు బిడ్డలాగు గడుస్తుంది.

శాంతమ్మ — దానికేం తక్కువ వదినా. ఆ అత్తగారై

నా, ఏమాట కామాట చెప్పాలె ... పార్వతీ దేవి లాంటిది. కోడల్ని ఇవతల చెంబు అవతల పెట్టనియ్యదు. కొడుకూ కోడలూ చిలకాగోరంకులా ఉంటే చూచి సంతోషిస్తుంది.

రత్నమ్మ — అదే మనకు కావల్సింది ! జయమ్మ కడుపు ఫలించి నాలుగు పూలూ నాలుగు కాయలూ కాస్తే...

శాంతమ్మ — ఆ. అంతే.....వదినా...అంతే అంత కంటే కావల్సిందేమిటి !

రత్నమ్మ — (తగ్గు గొంతుకతో) అవునుగాని ... వదినా ఏమన్నా ?

శాంతమ్మ — ఏచ్చేఏదీ

రెండవ రంగం

[పడకగది. ఒకపక్కగా ఒకబల్ల దానిపై నివున్న కాలు చిందర వందరగా పడేసి ఉంటై. ఏవస్తువూ ఉండవలసినచోట ఉండదు. బాబుఆగదిలో ఒంటరిగాఉంటాడు. బాబు జయభర్త, మోచే తులు వరకు ఉన్నచోక్కా. కొంచెంవిసుగ్గా, విచారంగా ఉంటాడు. ఇంతలోకిచాకలిది వస్తుంది.]

చాకలి — బాబయ్యా.

బాబు — ఆ... ఎవరూ ? నీవా...చాకలీ... బట్టలు తెచ్చావా...రా.

చాకలి — తెచ్చానుండి బాబయ్యా... పద్దుచూస్తే...

దాని పకారం అప్పు జెవుతానండి.

బాబు — అదే... అదే చూస్తున్నానే ఎక్కడాకనిపించటంలేదు... ఎక్కడ పెట్టెల్లిందో ఆమహారాణి! ఇంటికైనా ఆడిది లేకపోతే చూశావూ ... చాకలి... ఏహ్ని కనపడదు....

చాకలి — అంతేనండి బాబయ్యా. మొగోరి కేం కనపడలేదండీ, ఆడోరు పెట్టిన వస్తువులు.

బాబు — (పుస్తకాలూ అవీ బల్లమీది నుంచి క్రిందపడేసి)

ఉహూ కనపడలేదు. అయితేనూడు చాకలి ఎక్కడ పెనుతుందే పుస్తకం మీ అమ్మగారూ ?

చాకలి — పరుపు కింద నూడండి బాబయ్యా

బాబు — అవునవునేవ్... (పరుపు ఎత్తికింద పడేసి) ఎదీ? ఇక్కడాలేదు ఇహ నేను వెదకలేను గాని, ఆ బట్టలు అక్కడ పెట్టెల్లు మీ అమ్మగారొచ్చి, లెట్లు జూచుకొంటుంది.

చాకలి — ఎందుకండీ బాబయ్యా, వంటింట్లో సూచిరండి

బాబు — అక్కడ కూడా చూసి వస్తానుడు. అయినా ఈ ఆడవాళ్ళ దాపరికాలు ప్రాణాలు తీస్తాయి.

చాకలి — చూడండి బాబయ్యా... ఆకాడే ఉంటుంది.

బాబు — (రెండు డబ్బాలు క్రిందపడేసి పుస్తకం వెదికి తేస్తాడు) ఊ... సరే... ఒక్కచొక్కానూ... దుప్పటితేవాలె. సరే... ఇకపో, (స్వ) అబ్బ కాస్త పడుకొంటే బాగుండు. గిలీబులు మాసివై. ఛీ, ఛీ దుప్పటినిండా మన్ను. (దుప్పటి దు

విసి) ధూ, ఇంటావిడ లేకపోలే, దమయంతిసూత్రకూడా నామీది కెగిరి పడుతుంది! మాజయ ఉంటే ఎక్కడి వక్కడే అణగి పడుతుంది. (గడియారం పదకొండుగంటలుగొడుతుంది) పదకొండైందే!!

కాస్త నడుము వాలుస్తాను. (ఎవరో బయట తలుపుపై న తక్ తక్ మని ముమ్మారు కొడతారు) ఎవరదీ?

రామూ — (సవినయంగా) రావుజీ

బాబు — రామూ. నువ్వేనా. రానచ్చు.

రామూ — పడక గదిలో ఉన్నావని సందేహించాను.

అలనైకుంత వ్రంబులో, నగరిలో, ఆమూల సౌధంబులోపల, చందార వనాంతరామృతసరః ప్రాంతేందు, కాంతోపలోత్పల, పర్యంక రమావినోది.....

(రాగంతో పద్యంపూర్తిజేసి)... ఇల్లంతా..... ఇల్లాగ ఉందే?

బాబు — ఏం?

రామూ — అహ ఏం లేదులే. ఏదో... ఇదిగా ఉంది

బాబు — అల్లాగ చూస్తావేంరా! నీ... కేమైనా పిచ్చి ఎక్కిందా?

రామూ — నాకా? పిచ్చా? అహ నాకేం పిచ్చి ఎక్కలేదు ఇంకా. మాతమ్మడికి ఉండేది పిచ్చి చిన్నప్పుడు అదైనా ఇప్పుడులేదు పోయింది. సరేకానీ నీవు అల్లాగ ఉన్నావేమీ అంటా? (నవ్వి)

బాబు — ఎల్లాగ ఉన్నానూ?

రామూ — నీవు కూడా ఏదో.....ఇదిగాడన్నా వూ

బాబు — మరేంలేదూ...కొద్దిగా నీరసంగాఉంది.

రామూ — నీరసంగా ఉందీ?...కొద్దిగా తిక్కతిక్కగా కూడా ఉంటుంది!! ఇహ ఎందుకూ? Night starvation This is evidently a case of Night starvation. తెలిసిందా?

బాబూ — ఏమిటి నీ ఉద్దేశం?

రామూ — ఏమిలేదురా...రాత్రిళ్లు...నీకు అన్నం సహించటం లేదన్నమాట!...అదిసరేగాని. అమ్మ, నాన్నా ఉన్నట్టు లేరేం?

బాబు — లేకు. గుంటూరు అక్కయ్యగారింటికివెళ్ళేరు.

రామూ — మరి మా వదిన గారూ.?

బాబూ — ఆవిడా దయచేసింది పుట్టింటికి.

రామూ — అదీ సంగతి...అల్లాగ చెప్పరాదూ!

అందుకనే అల్లాగ ఉన్నావు!!

బాబు — అన్ని సార్లు అంటున్నావు. ఎల్లాగ ఉన్నానే మిటి?

రామూ — ఎల్లాగ ఉన్నావని చెప్పేది!

దుష్యంతే మహారాజులంగారికి శకుంతలపై అనురాగం కలిగిన తరువాత నిద్రపట్టింది. కాదట! తలక్రింద చెయ్యి పెట్టుకొని పడుకోగా కన్నీటి వలన ముంజేతి కంకణాలలో తాపబడినటువంటి మణులు నీరెక్కి మలినంతో కూడుకొన్నవి అయినాయట!

అల్లాగ ఉంది స్థితి!!

బాబు — బాగేనే ఉంది

రామూ — నిజంగా, నేను ఇల్లు చూచి నవుడే అనుకొన్నాను ఇంటావిడ లేదా ఏమిటి చెప్పా అని. బాగానే ఉంది ! ఎంతపని జరిగిపోయింది!

బాబు — ఏం, జరిగిందని అల్లా ఇదైపోతావా!

రామూ — ఇంతకంటే, ఏం జరగాలె!! పెద్దవాళ్ళు లేని సమయంలో నిన్ను ఒంటిరిగా వదిలేసి వెళ్ళిపోయింది: ఇల్లాంటిప్పుడు, భోజనం ససిగా లేక పోవటంలో విపరీతం ఏమీ లేదు, (ఈమాటలు దీర్ఘాలుతీస్తూ అంటాడు)

బాబు — నీముఖం...ఇహ ఊరుకో

రామూ — ఊరుకొంటానికి కాదు...ఇల్లాంటిప్పుడు భోజనమే కాదు. గ్రుక్కెడు మంచినీళ్లు కూడా లోపలికి పోవు ఏనును కొన్నావో.....

తెలిసిందా?.....అయితే క్రొత్త పరిస్థితు లేర్పడి ఆమె

గారు వెళ్ళిందా?.....అంటే.....

బాబు — అంటేలేదు...గింటేలేదు గాని ఇహ ఊరుకో. అసలు అల్లాంటిదేం గాదు.

రామూ — (ఉద్దేశంతో) అల్లా అయినట్లయితే నిమ్మరణంగా...అంటే...ఏమీ...కారణంలేకుండా వెళ్ళి ఉండినట్లయితే...ఇది కేవలం అన్యాయం... అత్యంత ఘోరము. భరత దేశం కాబట్టి...ఇట్టి దుర్భర దురంతాలు జరగటానికి

వీలైంది.

బాబు — చిచ్చి కేక తేయ్యక... ఎవరైనా వింటే శిష్టతారు. ఊరుకో,

రామూ — ఊరుకోను... ఇట్టే అన్యాయాలు నాశిస్తే ఎదుటనే జరుగుతుంటే నేను ఎల్లాగ ఊరుకోను. (ఒక్కొక్కమాటే విడివిడిగా నొక్కి అంటాడు) అడవాల్ని పుట్టిశ్శకు వెళ్ళకూడదూ అని ఒక కఠిన శాసన నిర్మాణానికై నాజీవితం ధార పోస్తాను.

బాబు — అట్లాగే కానీ. అయితే ప్రస్తుతం కేక తేయ్యక కూర్చో..... పోడా కావాలా?

రామూ — వద్దు (కోపం. ఇంకా తగ్గలేదు)

బాబు — ఇంక... కాస్త ధూమపానం చేయ్యి.

రామూ — (శాంతించి) అయితే..... నీవు హాటల్లో బోజనం చేస్తున్నా వన్నమాట.

బాబు — ఆ, అంతే... మరేంజేస్తాం.

రామూ — అవుననుకో... ఊ... సరే... అయితే..... కోటాయ్ కనపడడేం !!

బాబు — వాడికి కడుపు నొప్పిగా ఉందట నీన్నా ఇవ్వాలా రాలేదు.

రామూ — కడుపు నొప్పి?

బాబు — ఏమిటా వెర్రి వెధవా... కడుపు నొప్పి అంటే అంత విచిత్రంగా చూస్తావేం అదేదో అపాయకరమైన జబ్బు

అయినట్టూ ?

రామూ — కాదు. కాదు చెప్పతా. విరోచనాలు కూడా ఉన్నాయా ?

బాబు — ఆ...ఉన్నాయి.

రామూ — అయితే డోకులు కూడా ఉన్నై అన మాటేగా ?

బాబు — ఏమో తెలియకు.

రామూ — ఇంకెందు కూ ఉండే ఉంటాయ్ తప్పకుండా ఉంటాయి సావం !

బాబు — ఏం, అల్లా అన్నావు.

రామూ — పూళ్ళో కలరా జోరుగా ఉంది.

బాబు — అహ వీడికి కలరా కాదు బాగానే ఉన్నాడు.

రామూ — కావచ్చు. సంగతి చెప్పాను. అదీ సంగతి అయితే.....బాబూ...వదీ ప్యాకెట్ (వెలిగించి నిట్టూర్పు విడిచి) అయితే.....నీవు హోబల్లో భోజనం చేస్తున్నా వన్నమాట.

బాబు — ఎన్నిసార్లు అడుగుతావురా ఆ ప్రశ్న ? అవును హోబల్లోనే భోంచేస్తున్నాను.

రామూ — అవుననుకో..... అదికాదు నేను వెరిగా అడగటం లేదు ఒకటి ఆలోచిస్తున్నాను. తెలిసిందా ?

బాబు — నీవు ఏమి చెప్పావని నాకు తెలియటానికి.

రామూ — అది కాదోయ్ వెరినాగమ్మ పూళ్ళో...

కలరా... జోరుగా ఉన్నప్పుడూ...నీవు...హూటల్లో
తిండి తినటం...అట్టే మంచిది కాదు. ఇప్పుడు తెలిసిందా ?

బాబు — అదా నీవనటం...అయితే సరే...నీవన్న
మాట నిజమే...కాని ఏం జేయమంటావా ?

రామూ — ఏం జేయ మంటానా ? కాస్త పొయ్యిమీద
పెట్టుకోమంటా ?

బాబు — నిజమే కానీ...నాకు వంటచేయటం బొత్తుగా
రాదు, ఇంత వరకు నే నెప్పుడూ...పొయ్యి రాజేసిన సాపాన
పోలేదు.

రామూ — ఓరే బాబూ వంట చేయటానికి ఏం తెలి
యాలరా ? ఏహ్ని తెలియక్కరలేదు. చెయ్యటమే...తెలి
సిందా అంతగా తెలియకపోతే... ఒక పాక శాస్త్ర పుస్తకం
కొను. తెలిసిందా ?

ఎనిమిది అయినట్లుంది...నేను స్టేషను కెళ్ళాలె...సరే...
అదీ సంగతి తెలిసిందా ?...ఏదీ...(ఒకసిగరెట్టు జేబులో వేసు
కొని రెండవది వెలిగించి) ఎందుకు చెపుతున్నానో విను. గిడ్డెడు
బియ్యం వండుకో కాని...హూటలు కెళ్ళక...తెలిసిందా?
గుడ్ బై.....

మూ డ వ ర ం గ ం

[అదే. ఇల్లు. కాని వంటఇల్లు.....బాబు ధోవతి కట్టు
కొని పైన తువాలా వేసుకొని ఉంటాడు. ఒకమూల ఆరిపోయి
ఉన్నపొయ్యి - దానిపైగిన్నె. ఇంకొ పొయ్యిమీద కూర

గిన్నె. ఇంటిముందు బండి ఆగిన చప్పుడు విని బాబు వీధితలుపు తీస్తాడు. బండిలోనుంచి జయ, మీన, దిగుతూ ఉంటారు — జయ ఉన్నాడ జరీచీర కట్టుకుంది. మీన పరికిణీ కట్టుకొని పైన వల్లె వేసుకొంది.

బాబు — ఇవ్వాళే వచ్చారే ! మీనకూడా వచ్చిందే ! ఏం మీనా ?

ఆ మూట ఇంట్లో పెట్టవోయ్. ఆ జాడీ లేమిటి ? సరే తీసుకురా. ఆ బుట్టలేమిటి ?

మీన — పండ్లు బావా.

బాబు — (అన్యాయమునకుడై) పండ్లా ? పండ్లెందుకూ ?

మీన — ఇదేమిట అక్కయ్యా ! పండ్లెందుకూ అంటాడేమిట ? (నవ్వి) పండ్లు తింటారు బావా !

బాబు — అవును అవునులే నిన్ను చూచిన తరువాత మతికూడా పోయింది నాకు మీనా !

మీన — ఈ మధ్య నీకు ఎప్పుడొచ్చిందీ పోవటానికీ ?

జయ — మీ సరసాలకేం గానీండి ... ఆతన్ని పంపే శైయ్యండి.

బాబు — పొమ్మనూ.

జయ — నాదగ్గర చిల్లరలేదు.

బాబు — అల్లాగ అనరాదూ..... (పరువెత్తి) ఇంద్రవోయ్.....అంతేగా....ఇంద.

జయ — అల్లాగ ఉన్నా రేమండీ.

బాబు —

జయ — మిమ్మల్నే ... అల్లాగ ఉన్నారేమీ అంటా ?

బాబు — అహ ఏంలేదూ ... ఎలాగున్నానూ ?

మీన — సహోదరీ భోజనం ససిగా లేదని వ్రాశాడు కాదే ! (నవ్వి) భోజనం ససిగా లేకే. అల్లాగ అయిపోయినా డునాపం

చిక్కెళ్లు చెమరించి చిక్కెపోయాయి

బంగారు మైచాయ కందు వారింది

తళ్ళుకు కన్నుల సొబగు తగ్గి పోయింది

అక్క అబ్ సెన్సులో చిక్కాడుబావ.

చిక్కాడు చిక్కాడు

చిక్కె సగమైనాడు

జయ — ఊరుకోమీనా అల్లరిచేయక సీకవిత్వాని కేం గావి. మీనా. ఇల్లంతా నానా గలీజుగా ఉంది చూశావా?

మీన — ఉండకుటేమరీ ! నువ్వులేకపోతే ఎల్లాగఉంటుందే అక్కయ్యా ! అడవి లేని కాపురం—వెన్నెల లేనిరాత్రీనీ !..

జయ — ఎక్కడఉండాల్సినవి అక్కడ లేవుగద ! వంటింట్లోకి ఎందుకొచ్చిందిచెప్పు ఈటేబిల్ ? ...

ఈ త్రాసేమిటి ఇక్కడా ?

మీన — నేనెంకాచూడలేదు సుమీ. ఈత్రాసు ఎందుకు బావా ?

బాబు — త్రాసా త్రాసూ ... (తలగోక్కుంటాడు)

మీన — అక్కయ్యా, నీవు కూర్చుని తులాభారం తూగొచ్చు. అంతేనా ?

బాబు — చెబుతా... ఇప్పుడు చూశావ్ కూర్చున్నా. పొలుసులో. పిండికంటల్లో వెయ్యూల్సిన వస్తువులు. సర్దిగ్గా తూరిక ప్రకారం వేస్తే... నంట రుచిగా ఉంటుంది ఏమంటావ్

మీన — అవును బావా.....(నవ్వు)

బాబు — అందుకేని త్రాసు ఒకటి కొన్నాను. ఇది చాలా ఖరీదు అయింది కూడానూ !!

మీన — (నవ్వు) చాలా బాగుంది బావా ఈ ఏర్పాటు... అక్కయ్యా..... ఆత్రాసేచూస్తావు... ఇల్లా ఒక్కమాటు రావాలే. చూశావా ఈ ఏర్పాటు అంతా ? అల్లం... మినప... పప్పు... జీలకర్ర... మెంతులు... ఆవాలు... ధనియాలు (నవ్వు) భేష్. భేష్ అంతా ఆసుపత్రిలాగ తయారైంది. (నవ్వు) ఇంకా తమాషా అంతా చూడలేదు మనం... వంటచేస్తున్నాడేగానా !...

జయ — ఇదేమిటండోయ్... వంటచేయటం ఎప్పుడు నేర్చుకొన్నావో ?

మీన — చదువు కొన్నవాళ్ళ కేనుందే..... ఏదిబడితే అదే ఊహమీనవచ్చేస్తుంది ! వంట ఏమిటి ! వడ్లదావు డుఏమిటి ! ఏదిఅయినాసరే... ఇట్టేవచ్చేస్తుంది !

జయ — నీదంతా ఇదీ ... ఇట్లేగీమ చదువుల్లో వడ్లదం

పుడు ఉందా ?

మీన — ఎందు కుండదే జయక్కా ! అన్నీ ఉంటై. ఇంత
క్మా నీవు అదృష్టవంతురాలవేఅక్కా. బావ నీకు పంచభక్త్య
ఐరమాన్నాలూ వండి పెడతాడు ఎక్కడైనా వేరుడు కాపరం
పెడితే..... అక్కా.....అక్కా....బావమీద పద్యంక
డుతున్నాను ఉండు...(ఆలోచించి క్షణం అయినతరువాత)...

ఆ అక్కయ్యా...

అధిక బలుండైన భీమ సేనుండే
వలలుడను పేరున వంటలవాడుఅయి
పలుతెరంగు పప్పుల పిండివంటలున్
ఒప్పుగజేసె మహీశుని మెప్పుగాంచ

నిచ్చలు వడ్రానంబులు, బావ, నీ
నచ్చిన పాకమునన్ పచనంబొనర్చిగో
ర్వెచ్చని పాయనంబులన్ పెట్టునులే
క్రొంజువుల్ జనింప ప్రీతిపూట్టగన్.

బాబు — పద్యం లాగానే ఉందే మీనా ఆ తమాషే...

మీన — (నూటకు అడ్డొచ్చి)...బావా. బావా. అయి
తే ఆవేలుకి కళ్ళేమిటి ?

బాబు — ఇందాక బెండకాయలు తరుగు తుంటే. వేలు
జేగింది.

జయ — అయ్యయ్యో...ఎందుకొచ్చిన అనస్థిదిమీనా?

బాబు — అవస్థ ఏముంది జయా. ఎదో సరదా పడ్డాను.

మీన — బావకు ఇటువంటి సరదా కలగటం నీ అదృష్టం కాదుటే అక్కయ్యా? నీవేం కష్టపడక్కరలేదు.

జయ — అయ్యో! అయ్యో! ఆయన వండటం. నేను తినటం !!

మీన — వండలేకేమే అక్కయ్యా ఇదుగో చూడు అన్నం!

జయ — ఇదేమి అన్నమే?...బియ్యం బియ్యంగానే ఉన్నాయి!

బాబు — బియ్యం...ఇంకా...అన్నంగా మారలేదు.

మీన — పాపం పొయ్యి...ఆరిపోయిందే! దానికేం గాని కూర వండాడు చూశావా? బెండకాయ కూర దివ్యంగా తయారైంది !!

బాబు — ఇంకా తిరగమూతా, అదీ వెయ్యలేదు. వేద్దామని అనుకొంటూ వుండంగానే మీరూ వచ్చారు.

మీన — వెయ్యాలా ఏమిటి? వెయ్యక పోతే నేమి? దివ్యంగా ఉందికూర!

జయ — ఏదీ?...ఇవేమిటే బొగ్గుల్లాగ !!

మీన — బొగ్గులా ఇవి !! బెండకాయ ముక్కలు కనపడటం లేదటే! నలభీమ పాకాలు తయారు చేశాడు బావ!అయితే.....బావా...అసలు నీకు వంట చేయటం ఎల్లాగ చేతనైంది అంటా !!

బాబు — పాకశాస్త్ర పుస్తకిం ఒకటి కొన్నాను.

మీన — అదీ సంగతి !! పుస్తకంజూచి వంటచేయటం
మూలానే... ఇంత బాగా తయారైంది!!

ఈ తల్లికాయితాల పుస్తకం పెన్నలు ఇక్కడున్నవే!
బావా? ఇందులో ఏమో లెఖలు వ్రాసుకొన్నావే! (చూచి
పెనగబడి నవ్వి.) అక్కా... అక్కా... రావాలే ఈ లెఖలు
చూశావా... “వీసెను బెండకాయలకు” నాలుగు తులాల
తవలైతే..... అర్థశేకు సవటాక్కు ఎంత? (నవ్వి విపరీ
తంగా నవ్వి) లెఖలు చేస్తున్నాడే వంటకూ!! (నవ్వుతేర)
అన్న ఇక నవ్వలేనే కాసిని మంచి నీళ్లు ఇయ్యవే జయక్కా.

జయ — బిందెలో ఉన్నట్లున్నయి — (చెంబుతో ముంచి
ఇస్తుంది)

మీన — ఉప్పు నీళ్ళేమే!

జయ — అయ్యో.....

బాబు — ఇల్లాంటి పొరపాట్లు వస్తాయనే అక్కడ వ్రాసి
పెట్టాను ఇవి మంచి నీళ్ళూ, ఇవి ఉప్పు నీళ్ళూ అని!

మీన — నిజమేనే అక్కా, ఇక్కడ బిందెలకు కట్టిన
అట్ట ముక్కలు చూడలేదు నీవూ!! పాపం. వాటిపైను,
మంచి నీళ్లు ఉప్పు నీళ్లు... అని వ్రాసి పెట్టాడే!! (నవ్వు)

జయ — ఇంటినిండా అట్ట ముక్కలే!!

మీన — తీసి పారేయవే జయక్కా లేకపోతే.....

మీన మెడలకు కూడా కట్టేట్టున్నాడు... జయ... మీన...

అని...

జ య మ్మ కా పు ర ం

ద్వితీయాంకము — ప్రథమరంగం

(పటాలతో అలంకరించినగది. ఒకబల్లమీద ఊమనత్తులూ, పలహారాలూ, ఇంకోబల్లమీద రేడియో ఉంటాయి. గదిలో గోడను ఆనుకొని ఒకచక్కని మంచం. దానిపైన ఒకపు తెల్లనిదుప్పటీ ఆపైన పూలు.

బాబు టేబిల్ ప్రక్కగా ఉన్నకుర్చీలో కూర్చుని సిగరెట్టు కాలుస్తూ మధ్యమధ్య మేడమెట్ల వైపుతోంగిచూస్తూ ఉంటాడు. మెట్లదాకా వెళ్లిమళ్ళీ తిరిగి వస్తుంటాడు.

గొడగడియారం 9 గంటలు కొడుతుంది. గడియారం అంకెలు చూస్తూకూడా తొమ్మిది గంటలూ లెక్కపెడతాడు.

ఇంకొసారి మెట్లదాకా వెళ్ళొచ్చి ఆవలించి చిటికలు వేస్తాడు. జయ క్రిందహాలులో, ఆడబిడ్డతోను, ఇంకెవ్వరో ఒక రిద్దరున్న హితులతోనూ మాట్లాడుతూఉటుంది బాబూకాసేపు అడాబొసైన పచారుచేసాడు నవవధువు ఎంత సేపటకీరాదు.)

బాబు — అమ్మా కాసిని మంచినీళ్లు కావాలే.

అత్తగారు — (జయ అత్తగారూ ఆడబిడ్డా ఒకరిమొఖంబ కరు చూచుకొని నవ్వుకొంటారు. జయ అత్తగారు అంటుంది.)

“వెళ్ళవేళయా, వెళ్లికాసినిమంచి నీళ్లు ఇచ్చిరా వాడికి.”

జయ — మంచం క్రిందే పెట్టానడి—కనపడలా ?

బాబు — (ఒక్కక్షణంఉండి). ఆఁ ఆఁ సరేలే.

మీన — బావ ఏంజేస్తున్నాడోచూచొస్తా.

జయ — నీవక్కడికి వెళ్ళబోకుమీనా. బావను చదువుకొని.
.....క్రిందటి సంవత్సరంకూడా పరీక్ష పోయింది.

మీన — పాపం పగులల్లా ఏంకష్టపడి చదువుతున్నాడే. (నవ్వు
తుంది) చూస్తునేఉన్నావు నీవుకూడాబావ గదిలోచేరి చదువు.
పాపం సాయంజేస్తున్నావుకాబోలు !!

జయ — మీనా, నీవూకుకో. ఈఎండకాలం పగులుఅ
సలు చదువు సాగదు. ఏమన్నాచదివితే రాత్రిళ్లే !!

బాబు(కానేపుచదువుకొని. క్రిందికివస్తాడు.)

బాబు — నిప్పుపెట్టె చూశావులే మీనా !

మీన — అక్కయ్య పెట్టెలో ఉన్నయ్య నిప్పుపెట్టెలు.
తాళంచెవి దానిమెళ్లోఉంది.

అత్తగారు — ఓసి, భడవా...ఎంతటక్కరుగా మాట్లాడ
తావే. జయా. చూచి ఇవ్వవేపాపం వాడుచదువుకొవాలె.

జయ — పెట్టెలోవి తీయటం ఎందుకూ లాంతరుపై న
ఉండి అదిగో!! కనపడలేదండీ !

బాబు — కనపడ్డది. కనపడ్డది. (అనిముడుచుకొనివెళ్లిపో
తాడు.

మీన — బావకు ఏమీ కనపడవేమే ! (ఆవలిస్తుంది

జయ — సరేకాని పడుకోపోసికు నిద్రవస్తున్నది.

(గడియారం పదిగంటలు కొడుతుంది జయ ఆవలిస్తుంది)

అత్తగారు — పో అమ్మా వెళ్ళిపడుకో—పడైంది.

మీన — వెళ్ళ వే. పాపంబావకు నిప్పుపెట్టెలూ మంచినీళ్లూ అవీ కనపడటంలేదు!! నానా అవస్థ పడుతున్నాడు. వెళ్ళి... ఏవి.....ఎక్కడ...ఉన్నవి చూపించు. (అంతానవ్వుతారు.)

రెండు రంగం

VI

(ఇందాకటి పడకటిల్లే దీపం వెలుగుతునే ఉంటుంది బాబు పక్కపై పడుకొని కళ్ళుమూసుకొని ఆలోచిస్తుంటాడు మెట్లదగ్గరగాజలచప్పుడు కాగానే, జయవస్తున్నదని గ్రహించి, నిద్రనడిస్తుంటాడు)

జయ — (ప్రవేశించి) (స్వ) దీపం, ఆ రేపేయకుండానే పడుకొన్నారే చదువుతూ చదువుతూ నిద్రపోయినట్లుంది. పుస్తకం ప్రక్కనే పడేసుంది! (అని పుస్తకం తీసి బల్లమీదపెట్టుతుంది.) పాపం, పరీక్షకోసం కష్టపడి చదువు తున్నారు (అనితేనలోతాను నవ్వుకొంటుంది) (ఈమాట విచేసరికి బాబూకు నవ్వుస్తుంది తా నెంతకష్టపడి చదువుతున్నా. ఆతనికి తెలుసునాయె అందుకని నవ్వుకుంటాడు. జయ దీపం ఆరేపేస్తుంది)

బాబు — దీపం వెయ్యి.

జయ — (ఘక్కున నవ్వి) అయితే మేలుకొనే ఉన్నారా?

బాబు — చదివి చదివి ఇప్పుడే కళ్ళుమూశాను. నువ్వే
ప్పుడొచ్చావు?

జయ — మీరు దొంగ నిద్రపోవటం ప్రారంభించటంతోనే
వచ్చాను.

బాబు — అదినరే. దీపం వెయ్యమనలేదూ.

జయ — ఎందు కండీ. నిద్రపోరా? పాపం కష్టపడి చదివా
రామె! (వెక్కిరింతగా)

బాబు — కాదు. కాదు నీతో కొన్ని ముఖ్యవిషయాలు
మోట్లాడాలె. (జయదీపంవేస్తుంది. ఇద్దరూ చెరో కుర్చీమీద
 కూర్చుంటారు. బాబూ జయవంక చూస్తాడు)

జయ — ఎందుకలాదీపం వెయ్యమన్నారూ! చెప్పండి
తొందరగా. నాకు నిద్రవస్తున్నది. వెళ్ళి పడుకోవాలె.

బాబు — పడుకుందుగాని ఉండు.

జయ — ఎందుకండీ?

బాబు — అది గాదు ఈ ఎలట్రక్ లైట్లో నిన్ను కాసేపు
చూడనియ్యి.

జయ — పగలంతా చూస్తునే ఉంటిరి గదండీ. చమవుకూ
డా మానేసి .

బాబు — అదివేరు రాత్రి లైట్లో అదో విధంగా ఉంటా
వు...నీ ఇల్లు ఒంగారంగానూ అల్లా నవ్వుతావే

జయ — (ఒక్కక్షణం అయిన తరువాత) చూశారుగా!

నేను పడుకుంటా—మీ కేం ఆనలోకి తేళ్ళరుదులాగ అల్లాగ చూస్తునేడంటారు. (అంటూదీసం ఆ రేపిస్తుంది తనగదిలోకి వెళ్ళి బోతుంది)

బాబు — (లైటువేసి) జయ. జయ. ఒక్కమాట. మరీ. అల్లాగ మూర్ఖంగా వెడితే గాదు.

జయ — ఏమిటి చెప్పండి.

బాబు — కూర్చో చెప్తా.

జయ — ఆ చెప్పండి.

బాబు — మరీ... ఇప్పుడు పొద్దుపోయిన మాటనిజమే నీకు నిద్రవస్తుండవచ్చు. ఆమాట నేను కాదనను కాని.....

జయ — ఏమిటండీ... ఇదంతా

బాబు — వినాలె అల్లా తొందరపడితే కాదు

జయ — వింటాను. చెప్పండి.

బాబు — నేను చెప్పేది చాలా ముఖ్యమైన విషయం అంటే మామూలు విషయం కాదు. (అంటూ కుర్చీ జయమ్మ కుర్చీ వైపుకు జరుపుతాడు) అయిందా?

జయ — ఏమిటి అయింది!

బాబు — విషయం మామూలు విషయం కాదు.

జయ — (జయ కుర్చీకొంచెం బాబు వైపుకు లాక్కుని శ్రద్ధగా వింటానికి తయారవుతుంది) — ఊ

బాబు — అంటే చాలా ముఖ్యమైన విషయమన్న మాట ఇప్పుడు చూశావా (కుర్చీ కొంచెం ముందుకు జరుపు

కొని) ఒక్కొక్క విషయం ఎల్లా అయినా ఫరవాలేదు కొన్ని కొన్ని విషయాలుంటవి...అవీ...ఇంకోలాగ అనుకుంటానికీ వీల్లేదు. అవునంటావా ?

జయ — అవును.

బాబు — అవునా మరి నీతో...ఇప్పుడు ఒక్క ముఖ్యమైన విషయాన్ని గురించి మాట్లాడాలి. చాలా గొప్పవిషయమన్నమాట.

జయ — ఊహా. చెప్పండి.

బాబు — తొందరపడితే ఎల్లాగ. ఇదే మన్నా మా మూలు విషయమా. చక్కన చెప్పేయటానికి ? ఏమిటంటే (గొంతు సవరించుకొని - కుర్చీ ఇంకా ముందుకు లాక్కొని) మన ఇద్దరికీ సంబంధించిన దనమాట.

జయ — అల్లాగే...ఊ

బాబు — మీన నిద్ర పోయిందా - ఇక్కడెక్కడన్నా ఉందా ?

జయ — లేకులెండి.....చెప్పండి.

బాబు — అంటే ఎవరూ వినకూడదు. చాలా ముఖ్యమైన విషయమని చెప్పాను కానూ. మరోటి మరోటి అయితే ఎలాగయినా ఫరవాలేదు. ఇప్పుడు ఈ విషయంలో అటూ ఇటూ అయిందా అంటే; పీకలు తెగిపోతయ్యి.

జయ — ఏమిటండీ అంత గొప్ప విషయం. (ఆదుర్దాగా మరికొంచెం ముందుకొస్తుంది)

బాబు — గొప్ప అని మెల్లగా అంటా వేమిటి ? కొంపలు ఎగిరి పోతయ్యి అన్నమాట — యుద్ధాలు—ఘోర యుద్ధాలు జరుగుతాయి — జరిగినాయి కూడా చాలా గొప్ప విషయంలే ! — (మాటలు నొక్కి అంటాడు)

జయ — (నవ్వు ఆపుకొని) నిజమే. నిజమే.

బాబు — తెలిసిందా...చాలా గొప్ప విషయమన్న మాట ఊ...పీకలు తెగి పోయే విషయం అన్నమాట

జయ — అహా — (ఆశ్చర్యపోతుంది)

బాబు — మరోవిషయం అయితే నేను అసలు శట్టించు కోను

జయ — అవును. నేను చూస్తునే ఉన్నా

బాబు — ఇట్లాంటి విషయం. అంటే కొంపలు ఎగిరి పోయే విషయం చూశానూ మరం జాగ్రత్తగా ఉండాలే. ముఖ్యమైన విషయం. తెలిసిందా ?

జయ — తెలిసింది. ——— తెలిసింది. (నవ్వుతుంది.)

బాబు — అసలు విషయం చెప్పవీ (కొద్దిగా నవ్వుతాడు)

జయ — తెలిసిందిగా.....(పెద్దగా నవ్వుతుంది)

బాబు — చాలా గొప్ప విషయం. ముఖ్యమైన విషయం. అని బాబు నవ్వు ఆపుకో లేక నవ్వుతాడు జయా నవ్వుతుంది. ఒకరినొకరి బకలు నవ్వుతారు. జయ నవ్వు ఆపుకొంటుంది. బాబు నవ్వు ఆపుకొంటాడు. మళ్ళీ నవ్వు బద్దలై వస్తుంది.

తెరలు తెరలుగా వచ్చేనవ్వును ఆపుకొంటూ, నవ్వుకొంటారు, ఒకరిని చూచి ఒకరు నవ్వుతారు. ఇల్లాగ పది నిమిషాలు గడుస్తుంది. చివరకు ఇంతకూ ఆ ముఖ్యమైన విషయం ఏమిటంటే — చాలా గొప్ప విషయం. అని విరగబడి నవ్వుతాడు బాబు ఆమె నవ్వుతుంది.

తెర

మూ డో ర ం గ ం

VII

(పంతులు : 54 ఏండ్ల వయస్సు కాని చూపులకు ఇంకా ఎక్కువ వయస్సు కల వాడిలాగా ఉంటాడు బాబూ, ఆయనకు ఒక్కడే కుమార్డు. బాబూ మీద తండ్రికి అమిత ప్రేమ పంతులూ, మణమ్మగారూ కూడా కొడుకునూ కోడల్ని గారాబంగా చూచుకొంటారు)

పంతులు — మీనా, మీ అక్కయ్యను ఓ సారి ఇల్లాపిలు

ప్ర. జయ. మీన.

పంతులు — జయమ్మా, నీవు స్కూలుపైసల్ క్లాసు దాకా చదివావుకాదూ ?

జయ — లేదండీ.

మీన — అయినా పరీక్షకు పంపితే తప్పకుండా ప్యాసు అవుతుందండీ మామయ్య :

పంతులు — అయితే జయమ్మ శిల్పి, నాకు విద్యావంతులైన స్త్రీలను చూస్తే ఎక్కువ గౌరవం. నాపిల్లలూ.....
నా కోడలూ విద్యావంతులై ఉండాలని నేను పెద్ద కోరిక పెట్టుకొన్నాను. స్త్రీలకు విద్య చెప్పించండి అని పెద్ద పెద్ద ఉపన్యాసాలు ఇస్తుంటాను. కాని నా ఇంట్లోనే నా కోడలు, పరిక్షలేవీ ప్యాసు కాకుండా, ఉండి, విద్యావంతురాలు కాదు అనిపించు కోటం నాకు ఏమి బాగుండలేదు. పరీక్షలు ప్యాసు కాకపోతే ఏం అని నీవు అంటే అనవచ్చు. అదివేరే విషయం కాని నీవుస్కూలు పై నల్ ప్యాసు అయి ప్రైవేటుగా అయి నా సరే బియ్యం ప్యాసు కావాలని నాకోరిక. మరి ఏమంటావూ?

జయ — మరి ఎల్లాగండి. నేను స్కూలుపై నల్ పరీక్షకు ఒక సారైనా వెళ్ళలేదు.

పంతులు — నిన్ను మిస్ట్రీక్యూ లేవన్ పరీక్షకు పంపుతాను. ఇవిగో పుస్తకాలన్నీ కొనితెచ్చాను. నీవు తెలివిగల దానివని నాకు తెలుసు. కష్టపడి చదువు.

మీన — కష్టపడి చదివితే...తప్పక ప్యాసు అవుతుంది. ఫస్టుక్లాసులో ప్యాసు అవుతుంది మామయ్యా వస్తే మెడల్ కూడా రావచ్చు.

పంతులు — అంత కంటే సంతోషం ఏముందమ్మా జయమ్మా... ఈ రోజునుంచీ నీవు చదువు. ఏదైనా తెలియక పోతే నన్ను అడుగు. ఆ...

మీన — మీరు ఎప్పుడూ ఇంట్లో ఉండరుగా! అందుకని

బావనడుగుతుందిలెండి! ఏం జరుక్కా. బావదగ్గర చెప్పించుకో ఏం ?

పంతులు — పోనీ అల్లాగే కానీ దానికేం. కానీ ఇంకోటి. వాడూ క్రిందటిసంవత్సరం బి. ఎ. తీర్చాడు. పోనీలే, తప్పితే తీర్చాడు అందుకుకాదు. ఈసంవత్సరమైనా ఫ్యాసుకావాలె. చదువుతున్నాడనుకొంటా. కాస్త వాణ్ని కనిపెట్టిచూస్తుండు బాగాచదువుకోమనిచెప్పు.

మీన — (నవ్వుతుంది)

పంతులు — ఏమే మీనా ఎందుకు నవ్వుతావు ?

మీన — ఏంలేదు మామయ్యా బావ బియ్యేను అక్కయ్య మిట్రిక్యులేషన్ నూ ఒకేసారి ఫ్యాసుఅయితే ... (నవ్వుతుంది) చాలాశమాషాగా ఉంటుంది మామయ్యా ఇందులో మెడల్ ఎవ్వరికొస్తుందా అనినవ్వుతున్నాను.

పంతులు — ఎవరికై నా రావచ్చు.

మీన — ఎవరికొచ్చినా మనకు సంతోషమేగా మామయ్యా నాడ్డేశంలో అక్కయ్యే మెడలు సంపాదిస్తుంది.

పంతులు — సరే. అమ్మాయీ, నాకోరిక ... ఊరికేహో నియ్యకు. నీవుతప్పకుండా మెడలుకోసమే ప్రయత్నంచెయ్యి.

మీన — అక్కయ్యా. నీకుమెడల్ వచ్చిందాకా నేనిక్కడేఉంటా. మెడల్ చూచిగాని వెళ్లను.

నాలుగో రంగం

(రాత్రి 9 గంటలు. మామూలు పడకటిల్లు జయ. బాబు. ఉంటారు)

జయ — అల్లాగ అన్నారూ మామగారు ఇకమిగిప్టం.

బాబు — మంచిమాటేగా తప్పకుండా నేనుకష్టపడి చదువుతా నీవంటి యోగ్యురాలైన భార్య చెపుతూఉంటే ఎవరువినరు.

జయ — మీరు తప్పకుండా ఫ్యాసు అవుతారు.

బాబు — నీవుకూడా కష్టపడిచదువు నాన్న కోరికచెల్లించాలె

జయ — అదేమిస్తున్నా. ఎట్లాగయినా మెడల్ సంపాదించి మామగారిని సంతోషపెట్టాలని.

బాబు — నేను. నిజంగా ఫ్యాసు అవుతాను జమీ మనం ఇద్దరం కూడా ఒకేసారి ఫ్యాసుకావాలె

జయ — నాకోరిక అదే. నేను మెడల్ సంపాదిస్తే కనకదుర్గమ్మకు వంద కొబ్బరికాయలు కొడతాను. పాసకా లరాయడికి వందబిందెల పానకంకూడా చేయిస్తాను.

బాబు — అంతే. అంతే.

జయ — నేను ఫ్యాసుఅయి మెడల్ సంపాదిస్తాగా. ఇంకనాకు ఏకోరికా ఉండ దండీ.

బాబు — ఇద్దరం ఒకసారే తప్పక ఫ్యాసు అవుతాము. రేపటి నుండే చదువుకు ప్రారంభం నీవుహాల్లో కూర్చో. నేను గదిలో కూర్చుంటాను. తెలిసిందా.

జయ — సరే. అల్లాగే.

జయమకాపురం

తృతీయాంశము — మొదటిరంగము

(పగలు ఎనిమిదిగంటలు కాఫీతాగి బాబూ చదువుకొంటూ ఉంటాడు పుస్తకాలన్నీ చక్కగాసర్ది పెట్టుకొని దీక్షగాచదవాలన్న ఉద్దేశాన్ని. నిశ్చయాన్నీ పుస్తకాలుసర్దుటంలో స్పష్టంగాకనపరుస్తాడు. పుస్తకాన్ని చూస్తూ కుర్చీలో కూర్చుంటాడు.)

మీన (పాడుతూప్రవేశము)

బావా

బాబు — ఎందుకే మీనా ?

మీన — ఎబ్బే ఏలేడు. బావా కుర్చీలోనుంచి పడతావేమో. పోనీ ఆమంచంమీదకాసేపు. పడుకోరాదూ బొత్తిగా తూలిపోతున్నావు.

(వళ్లువిడుచుకొని ఆవలించి) అల్లాగా రాత్రంతా నిద్ర పట్టలేదుమీనా

మీన — అవునవును అక్కయ్య అల్లాగే ఉంది. పాపం మెడల్ కోసం ప్రయత్నిస్తున్నారాయె — (నవ్వుగా)

బాబు — (కొద్దిగా నవ్వి) అంతే — అంతే — అక్కయ్య

ఏంజేస్తున్నది ? (నిద్రమత్తుగా చూస్తూ)

మీన — హిస్టరీ ఖస్తాకాన్ని ముద్దెట్టు కొంటున్నది.
(వెక్కిరింతగా)

బాబు — షరీఖ ఇంకా ఎన్నాళ్ళో లేదు. ఇల్లాగ అయితే
లాభం లేదు. (మత్తుగొండి మాట్లాడినట్లు) ఒకసారి ఇల్లా
పంపించు, మీ అక్కయ్యను గట్టిగా కోప్పడాలె.

మీన — వద్దు బావా. నీవే కోప్పడితే...ఎట్లా ఈసారికి
క్షమించు...

బాబు — సరే ... క్షమించానని చెప్పు - గట్టిగా)
చదువుకోమను. (అని తాను వెళ్ళి పరువుపైన పడుకొంటాను)

మీన — అల్లాగే - (అని వెక్కిరింతగా అని వెళ్లుతుంది)
జయక్కా — ఈత భాకు నిన్ను క్షమించాడు బావ.

జయ — ఎందుకే.

మీన — చదవటం లేదుగా.

జయ — అహ...అందుకా - (నిద్రమత్తుగా)

మీన — మరినీవు ఈ సంవత్సరం మెడల్ సంపాదించుకో
పోతే ఊరుకోట్ట !!

జయ — (బాగా నిద్రమత్తుగా ఉండి కుర్చీలో నుంచితేచి
పరువుపైన పడుకొని) అందుకనే.....

బాబు — (ఒక్కక్షణం అయినతరువాత బాబూ ఉలిక్కి
పడితేచి పుస్తకం తెరచి ఒకసిమిషం చదివి) — జయూ

జయ — (ఉలిక్కిపడి లేచి). ఆ — ఎందుకూ (మీన)

జయగదిలో ఉంది. అక్కడ లిక్కిపడి లేవటం చూచి నవ్వు తుంది)

బాబు — జయా ఒక్కసారి ఇల్లా వస్తానా.

జయ — ఎందుకూ ?

బాబు — ఒళ్ళిసారి రావాలె.

జయ — ఉహూ.

బాబు — కాదు. పనుంది.

జయ — వీల్లేదండీ. చదువుకొంటున్నా — (నవ్వు కొంటుంది).

బాబు — ఇప్పుడే వెళ్ళుచు.

జయ — ఎందుకూ ?

బాబు — ఎందుకూ ... ఎందుకంటే మరి ... చూశావు ఎందుకు చెచ్చా ? నెధవమతి మరువు. చదువు కోవాలె. అందుకని ఒక్కసారి ఇల్లా రమ్మంటున్నా.

జయ — (పెద్దగా నవ్వి) — చదువుకొనే దానికి నేనెందుకూ. రాను. చదువు కోవాలె. (పుస్తకం తెరిచి చూస్తుంది)

బాబు — అదిగాదు జయా ... చదువు సాగకుండా వెళ్ళడో కాకి గోలచేస్తున్నది. కాస్తవచ్చి తోలేసెయ్యి.

(నెళ్ళటానికి — లేస్తుంది. మీన అక్కను కుర్చీలో కూర్చోబెట్టి, ఆగదిలో నుంచే హూమ్ — హూమ్ — అంటుంది. అని జయ మీనలు నవ్వుతారు. జయా, మీనా,

బాబు గదిలోకి నవ్వుకుంటూ వెడతారు. బాబూ కూర్చుని ఉంటాడు. చేతిలో పుస్తకం ఉంటుంది).

మీన — బావా, పోయిందా కాకీ ? పాపం చదువుకోసీ కండా గోలచేసిందా ! కాకీగోల ! — కాకీగోల ! ఏంచదువు సాగుతుంది పాపం ! (అంటా తలనిమిరుతుంది)

బాబు — కాకిపోయే ఉంటుంది. కానీ రెండు చీలకలు కిచకిచ లాడుతున్నాయి. చూశావా ?

మీన — నీవు సరిగ్గా చూడలేదు. ఒక గోరంకి కూడా ఉంది.
(అని తుర్రున పారిపోతుంది).

(జయూ, బాబూలు ఒకరినొకరి జూచి ఒకరు నవ్వు కొంటారు),

X

రెండు రంగం

(మామూలు పడకగదికి ముందున్న హాలు. జయ, బాబు, ఎదురు బొదురగా కూర్చుని మాట్లాడుతూ ఉంటారు. ఊదా వత్తులు వెలుగుతూ ఉంటై. ఆ వైపున తెల్లని పక్క దంపతులను ఆహ్వానిస్తూ ఉంటుంది. మీన పాడుకుంటూవచ్చి, దూరంగా ఏదో సద్దుతూ ఉంటుంది. రాత్రిసమయము.)

జయ — మీరు బొత్తుగా చదవటం లేదు.

బాబు — మాట్లాడడం.

మీన — పాపం చదువుతునే ఉన్నాడే ! రాతంతా

• చదవటం మూలాన చూచావుగా ప్రోద్దున పాపం చక్షవలేక పోయినాడు. అంతేకాని రాత్రిళ్లు బాగా చదువుతున్నాడు.

జయ — అవునవును. (అని నవ్వుతుంది మూతి విరుస్తూ)

మీన — అవునుగాని బావా ఇన్వార్ష రాత్రి చాలా సేపు చదవాలె నీచా. నీకోసం టీ కూడా చేశాను. పుచ్చుకొని మేలు కొని కష్టపడి చదువు. తెలిసిందా ?

(అని వెళ్ళి టీ తెచ్చి మూడు కప్పుల్లోనూ పోస్తుంది. మీన ముందుగా ఒక గుక్కెడు త్రాగి) బావా పంచదార కొంచెం తక్కువ అవుకొంటా ?

జయ — కొంచెం శక్కువగానే ఉంది.

మీన — ఇంకొంచెం వెయ్యనా బావా ?

బాబు — (నవ్వుతూ) — అక్కర్లేదు మీనా — When you are beside me, I want no sugar in my tea— (అని బుగ్గ గిల్లుతాడు.)

మీన — చూడవే అక్కయ్యా ?

జయ — ఏం జేశారే ?

మీన — బుగ్గ గిల్లుతున్నాడే !

జయ — బుగ్గ గిల్లుతారుటండీ... (గిల్లు అనేమాట నొక్కి పలుకుతుంది)

బాబు — Excuse me మీన బుగ్గలు గిల్లకూడదు. అవి, అంటే ఇంత చక్కని గులాబి పువ్వులవంటి బుగ్గలు, గిల్ల బడేందుకు ఏర్పడ్డవి కావు, అవి ఎందుకు ఏర్పడ్డయ్యా అంటే

— (ముద్దెట్టుకొని) — అందుకూ.

మీన — ఓహో, (అని మూతి ముక్కు తిప్పి కోపం నటిస్తుంది)

జయ — ఏం, సవి అండీ అది.

బాబు — ఏం? ఏం?

జయ — మా చెల్లెల్ని ముద్దెట్టుకోవచ్చా!

బాబు — మనసులో మనసులేదు జయూ. ఏమిటోమీ చెల్లెలను కోలేదు!!

మీన — ఇదెప్పటమంచే అక్కా!

జయ — మతి లేదే మీ బావకు. చదువు ఎక్కువైంది.

బాబు — ఇక నేను చదువుకోవాల్సింది. — (అని అల్లదగ్గరకెడ

తాడు — (సీరియస్ గా) మీన ఆవలిస్తుంది.)

జయ. — మీనా నీవు పడు కోతల్లి

మీన వెదుతుంది

వెదుతూ — మామయ్య అడిగితే — బావచదువు కొంటన్నాడని చెబుతుంది.

(బాబు ఒక్కక్షణం గట్టిగాచదివి) — అయితే జయూ?

జయ — (హాటలో మంచంపై పడుకొని) ఆ. — మీరు చదువు కోండి. మామగారు మిమ్మల్ని నాకు ఒప్పచెప్పారు. మిమ్మును చదివించే బాధ్యత నాది. మీరు చదవక జయూ, జయూ అని పిలిస్తే నేను పలకను. కష్టపడి చదవండి నామాట విని. మీకేం మీరుబాగానే ఉంటారు అంతా నన్నంటారు.

పెళ్లాంపస్తే చదువువమి నాగుతుందీ అని. నేను మాటలు పడను బాబూ! మీరు నన్ను పిలవవకండి. ఇదేచెపటం బాగా చదువుకోండి. (అని సీరియస్ గా చెప్పి వెళ్ళిపోతూ మంచంపైన పడుకుంటుంది బాబు ఈ మాటలన్నీ మెదలకుండా వింటాడు. స్కూలు కుర్రాడలాగా)

బాబు — నిజం. నువ్వన్నమాటముమ్మాటికీనిజం ఇదిగో ఇప్పుడే ప్రారంభిస్తున్నాను. చదువుతాను. కష్టపడి చదువుతాను సిన్నపిలవను. ఒక వేళ పిల్చినానీవు పలకకు. సరేనా! (అని తన గదిలోకిపోయి చదువు ప్రారంభిస్తాడు. ఆగదిలోనుంచి హాల్లోకి పోయే ద్వారం తెరిచేడంటుంది. జయ పడుకొని గమనిస్తూఉంటుంది)

మూ డో రం గం

ఇంచాకటి పడకగది. తెరవత్తేనరికి బాబూమంచంమీద పడుకొని చదువు కొంటూఉంటాడు.

బాబు — (లేచి) ఏంచదవాలో తెలియటంవేదు. అన్ని వచ్చినట్లే ఉన్నాయి. మళ్ళీ ఏంరాదు.

అని జయవంక చూస్తాడు. తలదువ్వుకొని హజిలై న్నోసా రాసుకొంటాడు. మీసాలుదువ్వుకొని సిగరెట్టు వెలిగించుకొని అద్దం లోచూసు కొంటాడు. అది జనవరి 15వతారీఖు. ఏప్రిల్ 8 వకు ఏవారం అయిందో కాలెండరులో చూస్తాడు “8 వ తారీఖు మంచి రోజేమో కనుక్కొనాలే” అనుకొని జయ మంచందగ్గరి

కెళ్లి ఒక్కనిమిషం నుంచుని ఆలోచిస్తాడు. మళ్ళీ అద్దం ముందు
కొచ్చి, చూసు కొంటాడు. మళ్ళీ జయ దగ్గర కెళ్ళి లేపటానికి
స్థిం అవుతాడు. వంగుతాడు. ముద్దు పెట్టుకోపోతాడు.

చప్పున నితారున నిలబడి విశ్వామిత్రుడు మేనకను నిరాక
రించే పోజులో చెయ్యిపెట్టి ఒక్కనిమిషంఉండి తిరిగి అద్దం దగ్గర
కు పోతాడు. జయ ఈ అవస్థలంతా చూస్తు నేడంది చివరకు లేచి
వస్తుంది)

జయ. — మీపనులన్నీ చూస్తునే ఉన్నా రావటం - ఒంగ
టం - వెళ్లటం మళ్ళీరావటం అన్నీచూస్తునే ఉన్నా - ఏంబా
గుండలేను. చదువుబొత్తిగా మానేశారు.

బాబు — కుర్చీలో కూర్చుని తలొంచుకొని మాట్లాడడు

జయ — మీకే చెపటం - వినపడుతున్నదా!

(బాబు మాట్లాడడు. జయ, బాబు గడ్డాన్ని మునివేళ్లతో
నెడుతుంది) మిమ్మల్నే మిమ్మల్నే నండి - చదువు బొత్తిగామా
నేశారంటున్నా.

బాబూ — అంటున్నావు వింటునేఉన్నా ఏంజెయ్య
మంటావా !

జయ — ఏంజెయ్యమంటున్నానో ఇంకా తెలియలా కష్టపడి
... బాగా ... చదువుకోమంటా లేకపోతే తప్పుతారు

బాబు — (శనతోడమీదలాగి కొట్టుకొని) — చదవరా
ఇవ్వాలనుంచి అయినాచదువు. లేకపోతే ష్యూరుగా తప్పుతావు.
(అనితనకుతాను చెప్పుకొంటాడు.)

జయ — మీ కేమన్నా వెరివత్త లేదుగద

బాబు — (నవ్వుతూ) వెరి ఎత్త లేదుగాని ...

జయ — కానీ.....

బాబు — కాని.....అంటే వెరివత్తటంకాదు. ఎదో
పిచ్చి పిచ్చి గాఉంది —

జయ — దాని పేరే. అది. — (విరగబడినవ్వుతుంది) మీ
రు ఇల్లాగపిచ్చి చేష్టలు చేస్తే నేనూకొనోను. నేనుచూస్తునేడ
న్నా మీరు రావటం — నంగటం వెళ్లటం — మళ్ళీరావటం
ఇదేనా ఏమిటిచదువు !! నాకెందుకూ నేను మామగారితో
చెవుతాను. (బాబు దీక్షగా చదువుతున్న వాడిలాగ
కుర్చీలో కూర్చుని పుస్తకం తెరిచి ముఖం ముందు
పెట్టుకుంటాడు ... జయ క్రిందికి వెళ్ళిపోతుంది మేడమెట్లు
తలుపు తెరిచి ఉండటంచూచి పంతులు మెల్లగా మేడమెట్లు
ఎక్కివస్తాడు దూరంగా నుంచుని చూచి కొడుకు చదువు
కొంటున్నందులకు సంతోషించి క్రిందికి దిగే సరికి జయ
ఒకచేత్తో మంచిసీళ్ల చెంబూ, మరొక చేత్తో ఫల్లహారపు
వల్లెమూ పెట్టుకొని వస్తూ ఎందురవుతుంది)

పంతులు — అయితే, జయా, ఇంత పొద్దు పోయినదాకా
ఇక్కడే ఉన్నావా. అబ్బాయి పాపం చదువు కొంటున్నట్లుంది
అంటే పొద్దు పోయిందాకా చదవటమూ మంచిదికాదు. వాడు
మరిపిచ్చినబడతాడేమో. నీవు కాస్త కనిపెట్టి ఉండమ్మా వెళ్లు.
(అనిచెప్పి క్రింద హాల్లోపడుకొంటానికి వెళ్ళిపోతాడు)

జయ — అల్లాగేగండి మామయ్యా—(అనిఅయన వెళ్లిపో
యినాడా లేదా అతమాచి పెద్దగా) ఏనుండోయ్ ఏ చదువండి !
మరీ ఒకటే చదువా? అదేపిచ్చిన పడగూడదని మామగారు
కూడా అన్నారే. ఇక పడుకోండి — (అని విరగబడి నవ్వుతుంది)

నాటగోరంగం

(ఇంకోరోజురాత్రి. అదే పడకటిల్లు — అలంకారాలూఅవీ
మామూలుపద్ధతినే ఉంటాయి) బాబు పుస్తకం తెరిచి
ముందు పెట్టుకొంటాడు- గదిబయట హాలులో జయ పడుకొని
వుంటుంది.

బాబు — గాలి జోరుగా వీస్తున్నది. కాస్త కిటికీతలుపులు
వేసి వెళ్ళు జయ.

జయ — కిటికీ తలుపులు వేయటానికి నేను రావాలంటే
మీరు వేసు కొందురా.

బాబు — అవునులే— నిన్ను లేపటం ఎందుకూ ?
చదువుకొని పడుకొంటానుగాని నీవు మేలుకోక నిద్రపో.

జయ — అల్లాగే.

బాబు — మీన పడుకొందా ?

జయ — ఆ అది తొమ్మిది గంటలకే పడుకొంది.

బాబు — అ మా. (ఒక్కక్షణండండి)

అయితే

జయ — అయితేలేదు. గియితేలేదు మీరుచదువుకొండి.

బాబు — చదువుకోనూ మరి చదువుకోకపోతే తప్పుతాను. తప్పితే నాన్నకు కోపం వస్తుంది. తప్పకుండా చదువుకొంటా—(అని పుస్తకం ముందుపెట్టుకొని దీక్షగా చదువుతుంటాడు వ.కో.మిషం అయింతరువాత) — జయా నీవేంచది విసట్లుకనడవేం ?

జయ — నాచదువు మీకేం కనపడుతుంది.

బాబు — నాన్నగారి కోరికసంగతి ఏంజేశావూ ?

జయ — నేను మీ మోస్తరుగాదండోయ్—చదువేమిటి అసలునేను మెడలకోసమే ప్రయత్నము చేస్తున్నాను మామగారి మనస్సు సంతోషిస్తుంది. చూడండి. నామాట అబద్ధమవుతుందేమో

బాబు — చూద్దాం- చూద్దాం- (మళ్ళీ పుస్తకం చూస్తూరెండు నిమిషాలు గడపుతాడు) జగూ.

జయ — అబ్బ ఎందుకండీ—అంతజేదగద మీ పిలుపులకు !!!

బాబు — అదికాదు. శాలివా నాదగ్గరపెట్టావా ?

జయ — తలదిక్కునేపెట్టా— అయినా ఉడకపోస్తుంటే శాలివామాట ఎందుకుచెప్పండి. ఇక మాట్లాడించకండి. నేను తెల్లవారబూమున లేచి చదువుకోవాలె.

బాబు — సరే —సరే—ఎబ్బేనాకేంపని ఇకమాట్లాడించటానికి!— (మళ్ళీరెండు నిమిషాల వ్యవధి.) జయా ?

జయ — అబ్బ ఎందు కండీ. ఇదేనాచదువూ ?

బాబు — ఒకనిద పోయిలేచావు. నేను చదువుతునే ఉన్నాను. అయితే మంచిసీళ్లు ఎక్కడపెట్టికట్టూ ?

జయ — ఏమో నాకు తెలియదు. మిత్రులకు నేను జబాబు చెప్పనూ లేనూ. చెప్పను.

బాబు — చెప్పాలె. చెప్పకపోతే ఎట్లా తెలుస్తుంది.

జయ — అవసరం వచ్చినప్పుడు ఎవరూ చెప్పకుండానే తెలుస్తుంది. అసలు నాదగ్గరుంది లెండి పొర సాటంతా ? నేను ఇక్కడికిరాకుండా ఉంటే మీచదువు బాగాసాగుతుంది.

బాబు — నీవురాకపోతే అసలే చదువుసాగదు. నీవు ఇక్కడ ఉండి ఏం కావాలంటే అది ఇస్తూ ఉంటేనే ఏమన్నా చదువు సాగటం. అయినా నాన్నగారు ఏజెప్పారు. ఇక్కడుండి కనిపెట్టి చూస్తుండ మన్నేమా.

జయ — అందుకనే. మామగారు చెప్పినమాట వినకపోతే మహాపాపమనే నేను ఇక్కడ ఉంటున్నాను—

బాబు — మాను గారి ఆజ్ఞను శిరసావహించటమూ, భర్తకు అన్ని విధాలా విధేయత చూపటమూ అను ఈ రెండు పనులూకూడా పుణ్య కార్యాలు సుమా జయూ

జయ — అయితే మీకు చదువుసాగటం ఎట్లాగో నాకు తెలియటం లేదు.

బాబు — ఇప్పుడు కొంత వరకు బాగానే సాగుతున్నది.

ఇంకా ఎక్కడగా సాగుతుంది కూడా నేను కొంచెం మనస్సు
దిట్టం చేసుకొంటే.

జయ — అదే, అదే నేనటం కాస్త అపనిచేయండి.
మనస్సు గట్టిచేసుకోమనే నేనటం.

బాబు — చేసుకొంటాను — అంటున్నానుగా.

జయ — చేసుకొంటాను అంటానికేం — అంటునే ఉం
టాను. సిద్ధిరం ఏదీ ?

బాబు — అయితే ఇప్పుడే మనస్సు గట్టి చేసుకో
మంటాను.

జయ — ఆ

బాబు — అల్లాగే. మనసా నాదుమాట వినుచూ. మ
ర్యాద కాపాడుమా... (స్వ) యశావనం పాలపొంగు లాంటిది.
క్షణభంగురం. గినుక్కున కాలం తిరిగి పోతుంది. మిసమిస
లాడుతూ ఉన్న ఈ శరీరం ముడతలు పడుతుంది — (అని,
ఆగి బాబు జయవంక చూస్తాడు) (జయ నవ్వుతుంది) మాత్యాల
కోవలాగున్న ఆ పలువరుస ఎడమిచ్చి చివరకు నాలిపోతుంది.

(జయ నవ్వి ఆశ్చర్యంగా చూస్తుంది) తళతళ లాడుతూ
ఉన్న ఆ కళ్ళు ఎప్పుడో ఒకసారి తేజోవిహీనం కాక మూసవు.

కాబట్టి ఓ మనసా. పిచ్చి ఊహలను కోరికలను పెట్టుకోకు.
కామమా నను వీడిపోవద్దు. మోహమా నీకును నాకును
ఋణము తీరినది. ఇంద్రియనిగ్రహశక్తి ఇక నిన్నునే నారాధిం
తాను. శాంతమా నా హృదయ వీరమును అలంకరింపుము.

తమసో—చూ—జ్యోతిర్గమయ

అని ప్రార్థనచేసి—కళ్ళునలుపుకొని తెరిచి చూస్తాడు సీరియన్ గా జయవంక.

జయ — అబ్బ ఏమి వేళాకోళం అండీ.

బాబు — వేళాకోళం కాదు మనస్సు గట్టి చేసుకోమంటే చేసుకొన్నాను. ఇక చూశావూ గుండె చాలా నిబ్బరంగా ఉంటుంది. ఘట్టిగా ఉంటుంది ! అంటే ఇంద్రియనిగ్రహ మన్న మాట !

జయ — అయితే సరే. నే వెళ్ళుతా. (వెళ్ళబోతుంది)

బాబు — (ఆమెను కూర్చోబెట్టి) వెళ్లుదుంగానిలే ఉండు సంగతంతా విను. ఇప్పుడు చాలా గొప్పపని అయిపోయిందన మాట ! నిగ్రహం సంపాదించాను. !!

జయ — సరే—(అని మళ్ళీ వెళ్ళబోతుంది)

బాబు — (మళ్ళీ బుజాలు పట్టి కూర్చో పెట్టి) ఏమిటో ! మనస్సు ఎల్లా చెపితే అల్లావింటుంది. చదువుకొనే వాడికి ఈ మాత్రం గుండె నిబ్బరం ఉండొద్దూ ? ఏమంటావు ?

జయ — (మళ్ళీ ఇంకోసారి లేస్తుంది) ఉండాలండి తప్పక ఉండాలె. ఇక నన్ను వెళ్లసెప్పండి.

బాబు — (మళ్ళీ కూర్చోబెట్టి) — నీవు చెప్పినట్లు నే విన్నాను. చూశావా. మనస్సుకు బుద్ధి చెప్పుకున్నా గుండె నిబ్బరం కలిగింది ! చూడు ఇంకా (అని ఆమె దగ్గరకెళ్ళి నిల బడు తాడు — ఆమె మాట్లాడక నవ్వుతుంది) — చూడు

మరి. గుండె ఎంతనిబ్బరంగా ఉందో — (అని ఆమె చెయ్యి పట్టికొని తన గుండెపై ఆనించుకొంటాడు ! — నవ్వుతాడు)

జయ — నిజమే ! ఆబ్బ...ఎంత ఘట్టిగుండె అయిందండీ నిమిషంలోకి — !! — (వేళాకోళంగా ఆశ్చర్యంగా) అంటుంది — గుండె అంతా తడివి చూచి జయ — మహా ఎక్కువగా ఆశ్చర్యపోయినట్లు నటిస్తుంది. మళ్ళీ మళ్ళీ ఎంత ఘట్టి గుండె అయిందండీ నిమిషంలోకి అంటుంది ; బాబూ చాలా గర్వంగా, ఘనకార్యం చేసిన వాడిలాగ ఛాతీ విరిచి ఆమె వంక చూస్తాడు —

తెర

IV

అ యి దో ర ం గ ం

(హాల్లో బాబూ బల్లపక్కని కుర్చీలో కూర్చుని ఉంటాడు. కొంచెం దూరంలో జయ ఆతనికి ఎదురుగా మరో కుర్చీలో కూర్చుని ఉంటుంది. మీన బావకు దగ్గరగా కూర్చుని కథల వుస్తకం చదువుతూ ఉంటుంది. సమయము ప్రొద్దున ఏడుగంటలు)

జయ — ఇంక ఎన్నాళ్ళో లేదు. మీ పరీక్షలు దగ్గర కొచ్చినై.

మీన — ఇప్పుడేం పరీక్షలే అక్కా ! ఇంకా 4 నెలల మాట

జయ — అవుననుకో. అయినా చదవాలె.

మీన — కష్టపడి చదువుతు నే ఉండేగదే బావ !

జయ — నీవు సంతోషించాలె. (వెక్కిరింతగా).

బాబు — చూశావా మీనా. నేను చదవటం లేదూ ?

మీన — ఏం మాటలే అక్కయ్యా అవీ ! పాపం చదువుతు నే ఉంటే ?

బాబు — నేను విన్న జ్యోతిషుడు దగ్గరక్కూడా వెళ్ళొచ్చాను. నాకు ఇవి తుభదినాలు. తప్పకుండా మేలు కలుగుతుందన్నాడు.

జయ — నక్షత్రం బలం చేతే వ్యాసు కావాలె అయితే !

బాబు — నిజానికి అంతే. వ్యాసు కావటం అనేది కష్టపడి చదవటంలో ఉండదు. అదో గాలిపాటు.

మీన — అంతే. అంతే. (అంటుంది పుస్తకం చూస్తూ)

బాబు — అయితే నీవు పరీక్ష కెళ్లటం మాటా ?

జయ — డబ్బు కట్టారా ?

బాబు — కట్టలేదు, రేపు పంపుతామను కొంటున్నా.

జయ — వద్దు పంపబోకండి.

బాబు — ఏం, పరీక్ష కెళ్ళవా ?

జయ — ఉహు...

బాబు — ఏం ?...

జయ — (మాట్లాడదు)

బాబు — చదవక పోతే మానే పరీక్ష కెళ్లటం మంచిది.

అనలు ఆడ వాళ్ళను ఊరికేనే ప్యాసు చేస్తారు.

జయ — అయినా వెళ్ళను.

బాబు — సెల్ఫాలె. తప్పదు.

(నవ్వుతుంది. అక్కయ్యనుజూచి... అక్క మీనను జూచి నవ్వుతుంది. బాబుకేం బోధపడదు ఏదో కుట్ర అనుకుంటాడు.)

బాబు — ఇవన్నీ సాగవు. వెళ్ళి తీరాలె. (అధికారాలా అంటాడు.)

జయ — అల్లాగే తెండి — (ఉదాసీనంగా)

మీన — అబద్ధం, ఎందుకే అక్కయ్యా. వెళ్ళనని స్పష్టంగా చెప్పరాదూ?

బాబు — ఎంచేత వెళ్ళనూ? వెళ్లకపోతే నే నొప్పుకోను.

మీన — నీవు ఒప్పుకొనేదేమిటి? అక్కయ్య పరీక్షకు వెళ్ళదు బావా. దాని తగువాత నీల్గవ్వు!!

బాబు — ఎందుకు వెళ్ళనొనాకు చెప్పకపోతే, నేనొప్పుకోను.

మీన — చెప్పవే అక్కా చెప్పు. చేసిన పాపం చెప్పితే పోతుంది.

జయ — పాపంలేదు గీపంలేదు?

మీన — చెప్పవే (బ్రతిమిలాడినట్లు — నవ్వుతుంది పెద్దగా)

జయ — ఏం జెప్పాలే ఏదో ఉన్నట్లు!!

బాబు — చాలా గొడవగా ఉందే వ్యవహారం—(విసుగ్గా) పరీక్షకు కూర్చుని తీరాలె. తెలిసిందా!

మీన — వెళ్ళదు బావా ఏం, చేస్తానో చెయ్యి!

బాబు — వెళ్ళకపోతేనా ఎరగదూ!

మీన — ఏం చేస్తానో!

బాబు — నేను ఇక మాట్లాడను.

మీన — వెళ్ళుతుందిలే బావా. వెళ్ళుతుంది మెడలు కొట్టేసరికి చూస్తుంటు (దీర్ఘాల్పతీస్తూ అంటుంది.)

బాబు — దేముడు మేలుచేస్తే మెడలూరావచ్చు. దానకేం అసలు పరీక్షకు కూర్చోటం అవసరం

జయ — అల్లాగే (అని మీన వంకజూచి విరగబడి నవ్వుతుంది. మీన కూడా విరగబడి నవ్వుతుంది)

మీన — (బావడిగ్గరికొచ్చి బుజంమీద చెయ్యి వేసి ఊపి పిచ్చిబాన ఏం తెలియదు!!

బాబు — నాకు తెలుసు లెద్దూ మీటక్కురు వేషం ఈ కక్కురుతనం నాదగ్గర సాగదు. తెలిసిందా

మీన — సాగదా? సాగి అప్పుడే ఎన్నో తెలిసింది—(నవ్వు (బాబుకు అనుమానం కలుగుతుంది. అనుమానంగా చూస్తాడు జయవంక. జయ తలొంచు కుంటుంది మీన వంక చూస్తాడు మీన నవ్వుతుంది. బాగా అనుమానం కలుగుతుంది)

బాబు — (కొంచెం భయం, కొంచెం సిగ్గుకలిగిన వాడిలాగ చూస్తూ) అయితే జయ... అదేనా? (జయ మాట్లాడద మీన విరగబడి నవ్వుతుంది)

మీన — ఆ. అదేనా.....ఆ. అదేనా జయక్కా

ఆ అదేనా... బావా... ఆ అదేనా... (అని వెక్కిరించి విరగబడి

- నవ్వుతుంది అదే నవ్వుటం కాసేపు అయినతరువాత బాబు తెప్ప రిల్లిచూస్తాడు)

బాబు — సరే. అయితే మీనా మీ అక్కయ్య పరీక్ష కేళ్ళటానికి బొత్తిగా వీల్లేవా?

మీన — (వేళ్ళమీద లెఖిపెడుతూ) — కార్తీకం, మార్గశిరం, పుష్యం, మాఘం, ఫాల్గుణం — (అని ఒక్కొక్కమాటే-మెల్లగా, విన్నవినవడని గొంతుకతో అని పెద్దగా) అఁ హా వీల్లేదు బావా — బొత్తిగా వీల్లేదు.

బాబు — సరే. సరే. (అంటూ వెళ్ళిపోతాడు)

ఆరో రంగం

(జయ అత్తగారి ఇల్లు. హాలు. మీన అటూ ఇటూ హడావుడిగా తిరుగుతూ ఉంటుంది. హాలుపక్కన గది పంతులు ప్రవేశం)

పంతులు — మీనా.

మీన — ఎందు కిందీ-మామయ్యా

పంతులు — లేడీ డాక్టరు వచ్చిందికదూ.

మీన — ఆ వచ్చింది. ఇంకా పదినిమిషాలు.

పంతులు — మీ అత్తయ్య కూడా గదిలోనే ఉందా.

మీన — అత్తయ్యా. రత్తమ్మగారు — పిన్ని అంతా ఉన్నారు మామయ్యా. మీరు అల్లాగ కుర్చీలో కూర్చోండి గది మూరం చూస్తూ వెళ్ళిపోతుంది. (పదినిమిషాలు అయినతరువాత)

పంతులు — మీనా.

మీన — (హాసలినుంచి వచ్చి)—ఏం, మామయ్యా—ఎందుకూ పిలిచారూ?

పంతులు — తగ్గలేదూ—

మీన — లేదు మామయ్యా. లేడిడాక్టరు దగ్గరే ఉంది. మీరు ఊరి కే ఆమర్దాపడకండి.

పంతులు — నీవు నాదగ్గర ఉండు అమ్మా మీనా.

మీన — (నవ్వి) ఎందుకండి మామయ్యా. మీకు కూడా నొప్పులొస్తున్నాయ్యా.

పంతులు — అంతకంటే ఎక్కువగానే ఉంది మీనా అక్కయ్యా ఏమంటున్నది మీనా.

మీన — (వెళ్ళిపోతూ)—ఏమంటుందండి మామయ్యా పెద్దగానవ్వి.

రావే రావే ఒంగరు పాపా

(అంటూ పరుగెత్తుతుంది)

(మరిపడినిమిషాలైనతరువాత)

పంతులు — మీనా, మీనా.

మీనా — (హాసలినుంచే)—ఆ ఏం మామయ్యా.

పంతులు — ఏం?

మీన — ఏం, లేదు మామయ్యా.

పంతులు — లేడి డాక్టరుతో చెప్పి కొత్త బాగ్రత్తగా ఉండమని.

e

• మీన — ఆ అల్లాగే...

(మరి అయిదు మిషాలు తరువాత) —

పంతులు — మీనా. మీనా.

మీన — ఆ వస్తున్నా మామయ్యా. (పరుగెత్తుకొని వచ్చి మిషాలాయన చెవులో) — మామయ్యా ఇంకా అయిదు నిమిషాలట — (లోపలికి వెళ్ళిపోతుంది)

బాబు — (ప్రవేశించి) — నాన్న గారూ — నేను బి. ఏ ఫస్టు క్లాసులో ప్యాసు అయినానండీ!

పంతులు — మాతండ్రే — మానాన్నే. ఫస్టు క్లాసులో ప్యాసు అయినావా? మాతండ్రే!!

(లోపలినుంచి పసిపిల్ల ఏడ్చువినవస్తుంది. బాబు ఆశ్చర్యపడి సిగ్గుపడుతాడు...)

పంతులు — మీనా. మీనా. మీనా.

మీన — (పరుగెత్తుకొచ్చి). — మామయ్యా, ఫస్టు క్లాసులో ప్యాసు అయింది అక్కయ్య!

పంతులు — మాతల్లె — మాకన్నతల్లి. చల్లని కబురు చెప్పావు — బాబు ప్యాసు అయినాడనికూడా ఇప్పుడే విన్నాను —

మీన — బావ, వచ్చేడే — బావా — అక్కయ్య మెడలు కొట్టేసింది. ఫస్టు క్లాసు మెడల్ — బంగారపు మెడల్ — తన మెడల్ —

బాబు — అరే! — ఏమిటే! — మీనా! అప్పుడే! తమాషాగాడండే —

మీన — తమాషా-కాదు బావా!! చాలా తమాషా!!

ఏడవకు ఏడవకు-వెట్టి అబ్బాయి

ఏడిస్తే నీ కండ్లు-నీ లాలు కారు

నీలాలు కారితే-నేజూడ లేను జోజో

ఇంద్ర కన్యాలొచ్చి-నిన్ను లే పేరు

భద్ర కన్యాలొచ్చి-పాట పాడేరూ.

వాగ కన్యాలొచ్చి-వాట్య మాడేరూ

దేవ కన్యాలొచ్చి-వీణ మీచేరూ

నిద్రపో పాపాయి-నిద్రపోవయ్యా.

ఎ లో ప్ మె ం టు

౧

('కాంతమ్మ, లక్ష్మమ్మ, పెద్దపిల్ల, చిన్నపిల్ల, శాస్త్రి, రాధ, విజయ, అంతా హాలులో ఉంటారు. కాంతమ్మ పెద్ద తల్లికి తలదువ్వుతున్నది. లక్ష్మమ్మ చిన్నపిల్లకు తలదువ్వుతున్నది. విజయ బొమ్మతో ఆడుకొంటున్నది. రాధా, విజయలు దూరంగా కారంను ఆడుతుంటారు')

లక్ష్మమ్మ — ఏమిటో వదినా. చిన్నప్పుడు చేస్తేనే బాగుంటుంది బొమ్మల పెండ్లిళ్లులాగ. ముద్దు ముచ్చట తీర్చాలంటే చిన్నతనంలోనే, పెండ్లిచెయ్యాలే. గడ్డాలు మీసాలు వచ్చి తరువాత పెండ్లేమిటి నాముఖం! ఒక గంధంపూసినా, పూల చెండ్లాడినా పసివాళ్లు చేస్తే ముచ్చటగా ఉంటుందిగా ని, వయస్సు వచ్చి అంబోతుల్లా తయారైన తరువాత ఏం పెండ్లి అమ్మా!

కాంతమ్మ — అవునమ్మా వదినా, ఆమాటనిజం. చిన్నప్పుడే అయితే, అల్లుడు, అత్తయ్యా అని పిలవటం ఆపేక్ష పడటం, ఉంటుంది. ఈడొచ్చిన పిల్లలకు పెండ్లిచేస్తే, ఆ ముగ్గుడూ పెళ్ళాం అతుక్కు పోతారేగాని, అత్తకూ మామకూ అచ్చట్లు ముచ్చట్లు తీరవు. నాకు పెండ్లి అయినప్పుడు నేను

ఎనిమిదేండ్లదానిని. మేజువాణిలో పెండ్లికొడుక్కు గంధపు
స్తూ చెంపమీద చేల్లున కొట్టాను. పసిదాన్ని నాకేం తెలుసు.
ఎవరోచెప్పారు. అల్లాగచేయనుని.

లక్ష్మమ్మ—నా పెండ్లిలో ఏమైంది అనుకున్నావు వదినా...
నీవు అప్పటికింకా కాపరానికి రాలేకు. జ్ఞాపకం ఉందోలేదో.
పెండ్లి అయిపోయింది. మూడు నిద్రలకొచ్చినప్పుడేనా, ఆహా.
కాదు, కాదు మూడు నిద్రలు అయిపోయినై. పదహారు
రోజుల పండుగనాడు. ఏమైందిఅనుకున్నావ్. ఆయనఏనున్నా
నడవాలో మంచంమీద పడుకొని నిద్రపోతున్నారు. భోజ
న్నైన తరువాత. ఆయనకై నా అప్పుడు వయస్సు పదిహే
నో, పదహారో వుంటాయి ఫిస్సు ఫారంగాబోలు చదువుతు
న్నారు. ఏమైందిఅనుకున్నావ్ వదినా (నవ్వుతుంది)

కాంతమ్మ—చెప్పి నవ్వు. సంగతి తెలిస్తే మేమూ
నవ్వుతాము.

లక్ష్మమ్మ—అప్పుడాయనకు పిలకుండేది. 'విరగబడి నవ్వు
తుంది' నిద్రపోతున్నప్పుడే మెల్లిగా దగ్గరకెళ్ళి ఆ పిలక్కు తాడు
గట్టిదాన్ని మంచానికి కట్టాను. (విపరీతంగానవ్వు). వెధవది చూ
శావా, ఎంతచిన్నతనమో (నవ్వు-ఆపుకొని) అట్లాగే....ఇంత
కూచెప్పొచ్చింది ఏమిటంటే, చిన్నతనంలో పెండ్లిచేస్తేనే సర
దాగా ఉంటుంది. మీ విజయ మారాముడు ఈడూ జోడు
గా ఉన్నారు. ఉ...అదీగాకా... పరాయి సబంధంకాదు
మేనత్త మేనమామబిడ్డలూ...చక్కగా చిలకాగోరంకులా

ఉంటారు... నేనటం ఏమిటంటే వాల్లిద్దరికి ముఠి పెడదామని.

పెద్దపిల్ల — రాముడు బాగానే ఉంటాడే అమ్మా... చేస్తే బాగానే ఉంటుంది.

చిన్నపిల్ల — ఆ విజయ చచ్చిందీ. రాముడు వత్తి బండరాముడు, వాణ్ని వంగతీసి గుద్దుతుంది.

లక్ష్మమ్మ — రేపు నీ మొగుణ్ని నీవు — పూలల్లో పెట్టి పూజిస్తావేమో చూస్తాగా ?

రాముడు — ఏమే అమ్మా విజయను నాకిచ్చి పెండ్లి చేస్తారా ? నేను విజయను చేసుకొంటాన ! (అనిఎగురును)

౨

(కాంతమ్మ ఇల్లు, పిల్లలతో కాపురం. అంతా చిన్నవాళ్ళు... రంగస్థలం వంటిల్లు.)

శాస్త్రి — అమ్మా. అమ్మా,

రాధ — పిలవబోకురా, అమ్మ దొడ్లో పూజచేసుకొంటుంది.

శాస్త్రి — చూడవే అమ్మా, పెద్ద అక్కయ్య చూడూ,

కాంతం — (దొడ్లోనించే) పెద్దతల్లీ, ఒక్క నిమిషం ఊరుకో అమ్మా పూజ చేసుకొనివస్తున్నాను.

పోడుస్తూ బాలుడూ పొన్న పువ్వు చాచాయ

పొన్న పువ్వు మీద బొగడ పువ్వు చాచాయ

శ్రీ సూర్యనారాయణా !

మేలుకో హరి సూర్యనారాయణా.

శాస్త్రి — చూడవే అమ్మా అక్కయ్య నన్ను అధోగతివాడా అంటోంది.

పెద్దశిల్ల — నేనేనున్నారా, వెధవ అన్నీ కల్పించుకొంటావు, అధోగతి వెధవవు.

శాస్త్రి — అమ్మా చూడవే

కాంతమ్మ — వస్తున్నా, నాయినా వస్తున్నా ఒక్కచిమిషం పోట్లాడకుండా ఉండిండ్రా

ఉదయిస్తూ బాటడూ ఉల్లిపూపూచ్చాయ

ఉల్లి పువ్వుమీద ఉగ్రంపు పొడిచ్చాయ

శ్రీ సూర్యనారాయణ

మేలుకో హరి సూర్యనారాయణ

మధ్యాహ్నం బాటడూ మల్లిపువ్వుచ్చాయ

మల్లె పూవ్వుమీద మంకెన్న పొడిచ్చాయ

శ్రీ సూర్యనారాయణ

మేలుకో హరి సూర్యనారాయణ.

విజయ — అమ్మా అమ్మాయి ... బావ చూడవే

కాంతమ్మ — (లోపలికొచ్చి) ఏమిటేపాపా, ఏమిటీ సీగోడవ ?

విజయ — బావ చూడమ్మా ఏమంటున్నాడో,

కాంతమ్మ — రాముడూ, ఏమన్నావురా, దాన్ని, నాన్ని ఏమన్నావు ?

రాముడు — నేనేమన లేదు అత్తయ్యా,

కాంతమ్మ — మరి ఎందుకు అని ఏడుస్తుంది

విజయ — ఏమీ అనలేదేం, అబ్బనంకనాచీ తుంగలు
రాను.

రానండు — (నవ్వుతాడు)

విజయ — అదిగో మళ్ళీ నవ్వుటం ఎందుకేం ?

అదరు — (నవ్వుతారు.)

విజయ — అదుగోనే అమ్మా అంతా నవ్వుతున్నారు.
నేను అన్నం తినను.

కాంతమ్మ — అట్లా చిందులుతోక్కుతా వెందుకే, నవ్వి
తేఏం? నవ్వారని అన్నం మానేస్తావా? రా మాఅమ్మగదూ
రా తల్లీ.

విజయ — ఊరికే నవ్వుటం కాదే బావ చూడు.

కాంతమ్మ — మా తల్లిరా, నేను బావను కూకలేస్తానుగా,
ఏమిరా రాముడూ, పాపమేమన్నావు ?

రాముడు — నన్నే మన్నదో కనుక్కో అత్తయ్యా,

కాంతమ్మ — ఏమన్నావే ? మాట్లాడవేం ?

శాస్త్రి — బావ బావ పన్నీరూ బావను పట్టుకుత
న్నేరూ, అని పాట పాడిందేఅమ్మా

విజయ — ఆ . . పాడేను. పాడితే ఏం తప్పా?

కాంతమ్మ — ఏంతప్పులేదమ్మా, ఓస్ ఇంతేకదా, ఆ,
పాడితేవాడేమన్నాడే నీవుపడ్వటానికి ?

విజయ — పాడితేఏమమ్మా, పాడితే బావనన్ను...ఎం

మననాలేం !

కాంతమ్మ — ఏమన్నాడో చెప్పవేం ?

పిల్లలు — చెప్పు, చెప్పునుటే... (నవ్వుతారు),
చెప్పు బంగమూతి పెడతావేం ?

విజయ — ఊ, ఊ, బావటాసన్ను పెండ్లిచేసుకొని, న
న్నే తంతాడుట ! (ఏమస్తుంది)

కాంతమ్మ — ఓన్ ఇదా ఇంతకూ సంగతి, పెండ్లి అయి
సతరువాత సంగతిగదా ? దానికి యిప్పటినుండి ఏడ్వటం
ఎందుకులే : అయినా ఇప్పటి కాలంలో పెళ్ళాల మొగుళ్ళు
నే పట్టుకు తంతున్నారు.

విజయ — నేనే తంతా నిన్న

రాముడు — పెండ్లిగానీ మరి

కాంతమ్మ — ఏమన్నాడే, మరి ఇదాతావు,, వగలు
పోతావు, వగలమారి వంకాయవు, తినుతొందరగా.

విజయ — బావా వాళ్ళంతా తినిపోయినారే అప్పుడే !

కాంతమ్మ — నీకుకూడా తినుమరి, వెళ్ళి వాళ్లతో కలిసి
ఆడుకొందువుగాని,

విజయ — బావదగ్గర మంచి బొమ్మలున్నాయె అమ్మా

కాంతమ్మ — టక్కరు లంజ, కావఅంటే ఇట్టే మేమళ్ళీ!

వీధి గుమ్మంలోనుంచి

వెండి కొండలా ఈశ్వరుడండీ

భమిడి కొమ్ములా బసవయ్యండీ

ఏనుకొండలా వెంకన్నండీ,

ఊ, ఊ, ఊ, ఊ, వెంకన్నా
అదిగో గంగిరెద్దు వచ్చింది. ఒక్క ముద్దతిను చెయ్యేదీ- ?
చెయ్యకడుక్కొని వెళ్ళవే, పాపా ఇటురా మూతినిండా
ఎంగితే—ఊ ఇంహ వెళ్ళు ...

3

(“వెంటిల్లు—కాంతమ్మ కూరలు తరుగుతూ ఉంటుంది.
కాంతమ్మ ఆడబిడ్డ లక్ష్మమ్మ వంటలోవుంది.”)

కాంతమ్మ— ఇవ్వాలనేవు మడికట్టుకున్నావు కాబట్టి నాకు
కాస్త చెయ్యి తెరిపిఅయింది. రోజూనూ చాకిరేకడమ్మా నే
నూ పెద్దదాన్ని అయిపోయినాను వదినా, ఇంక చెయ్యలేను

లక్ష్మమ్మ — ముప్పై ఏళ్ళకే వచ్చిందా ఏం ముసలితనము!
ముక్కలైన ముసలితనము ! వెంట వెంటనే కాన్పులురాబ
ట్టి అయిదుగురు పిల్లలతల్లినై నావు కాని లేకపోతే నీకూ
పైలా వచ్చీను మీద ఉండాల్సిన నయస్సుకాదూ!

కాంతమ్మ — వయస్సా, నావయస్సే చెప్పాలె, ముసలి
దానినై కూర్చుంటే.

లక్ష్మమ్మ — అప్పుడే వీమైంది వదినా, ఇంకా కోడల్లు
రావాలె, అల్లుల్లురావాలె. నడుంవంగాలె, (దీర్ఘాంతో)

కాంతమ్మ — నిజాకి అంతేగాని నేనుమటుకు బీడ
ఇంటి పిల్లనైనాసరే, నాకుకాస్త చేతికక్కర కొచ్చే పిల్లను

చేసుకోవలెనని ఉందివదినా ?

లక్ష్మమ్మ — కోడలాస్తే మటుకు అక్కరకొస్తారా ? ఏమిటో మనమనుకోటమే కాని అది వచ్చేసరికి, అత్తకూ పుడుతుంది రిమ్మ—ఏదోపాటంవుంది ఎరుగవూ ?

కొడుకు ఫట్టాడంటే కొండకెక్కుదురా,

కోడలాచ్చిందంటే రచ్చలెక్కుదురా... అనీ

అయితే ఏదో మాటాచ్చింది కాబట్టి అంటున్నాను వదినా. పెద్దపిల్లలిద్దరూ, మా రాముడికి ఈడుగా పోయిందీ, ఈవిజయను మారాముడుకిచ్చి పెండ్లిచెయ్యాలె. మా అన్నయ్యో వియ్యం పొందాలని నాకు చిన్నప్పటినుంచీ కోరిక ఏం వదినా ?

కాంతమ్మ — నాదేముందమ్మా, మీ అన్నయ్య ఇష్టం. మీ ఇష్టం.

లక్ష్మమ్మ — ఏం శాణితనమమ్మా, బొత్తిగా నీపెత్తనంలేనట్టే ఊట్లాడుతావు. అయినా నిజానికి మా అన్నయ్య దేముంది ?

కాంతమ్మ — ఇవ్వటానికి నాకేంఅభ్యంతరం లేదు వదినా. రాముడికి చదువు చెప్పించు. వాడుగనక స్కూలుపై నల్ ప్యాసు అయినాడా తప్పకుండా విజయనిచ్చి ముడేస్తా.

లక్ష్మమ్మ — ఏమోనమ్మా యింగ్లీషు చదువులేమి చెప్పిస్తామో, పల్లెటూరి వాళ్ళం, ఆడోల్లో వున్నంత చదువు చెప్పిస్తాం. ఆపై ని బస్తీకాపురం పెట్టి చెప్పించడానికి ఆయన

ఏమంటాడో.

కాంతమ్మ — చదువు లేకపోతే పిల్లనియ్యమమ్మా వదినా.

లక్ష్మమ్మ — ఇప్పుడు ఈచదువులు రక్షిస్తాయి. మా అన్నయ్య చదివాడు బి. యే. బి. యల్. ఏంలాభం — రేపు మా అబ్బాయి చదివినా అంతేగా.

కాంతమ్మ — ఏం లాభం లేకేం, నెలకు నూదురూపాయలు సంపాదిస్తున్నారు

లక్ష్మమ్మ — సంపాదిస్తున్నాడు (ఈసడింపుగా) సాహేబు సంపాదన అంతా బూబుకుట్టుపోగులకుసరి. సెంటు భూమి లేదూ. చారెడు గది లేదూ తలదాచుకొంటానికి.

కాంతమ్మ — ఏం ఎక్కిరిస్తావు వదినా, మీకు కాంగా పది ఎకరాల భూమి ఉందనీ, భూమి ఉంటే ఏం లాభం. తినటం ఆకుక్కిమంచంలో కూర్చుని ఊగటమేగా, పది మందిలోకి వెళ్లటమూ, మన్ననా ! మర్యాదా ?

లక్ష్మమ్మ — మన్ననా మర్యాదా ఉన్నాయి మాఅన్నయ్యకు... ఏంలాభం పట్టుమని పది రూపాయలు కావాలంటే పెట్టేలోపుండవు. అర్థరాత్రివేళ వచ్చి అడిగినా మీఅన్నయ్య ఇనప్పెట్టేతీసి నాలుగొందలు అయిదొందలు, ఎంతకావాలంటే అంత, దొంతర్లుదొంతర్లుగా తీసి ఇయ్యగలడు. ఏమిటో బస్తీ. సంపాదనంతా అదో చిత్రం. నాలువందలు సంపాదిస్తున్నా, ఆయనకూడా మంగలిసికూడా రేపిస్తానుపోరా, అంటాడు.

కాంతమ్మ — అవునమ్మా వదినా, మాదగ్గర డబ్బులే

నిమాట నిజమే. ఏదో సంపాదించుకొంటున్నాం. తింటున్నాం
బీదవాళ్ల మే. మా పిల్లను నీవు చేసుకోకు. నీ పిల్లను మాకియ్యకు.
అంతేగా.

అత్తమ్మ — అదేమిటి వదినా అట్లా అంటావు. మారా
ముడికి చదువులేదని నీవేగా పిల్లనియ్యనన్నావు. నేనుచేసుకోన
న్నానా ?

కాంతమ్మ — చదువుకొంటే నాడు ఇస్తాను. చదువుకోకపో
కపోతే ఇయ్యనిమాట నిజమే.

అత్తమ్మ — పోస్తే వదినా. ఇయ్యకపోతే పెండ్లికాక
పోదూ. ఏదో అన్నయ్యకూతుర్ని చేసుకొందామనిగానీ, మా
వాడికి రేపిపాటికి బంగారపు బొమ్మలాంటి పిల్లను చేస్తాను.

కాంతమ్మ — అయ్యో, అదేమిటి వదినా, ఆమాత్రానికి
అట్లా ఇదే పోతావేనుమ్మా ! అయినా ఎప్పటిమాటో. భగ
వంతుడు, సర్కిగాచూస్తే ఇంకా అయి దా రేండ్లమాట. ఊరికేనీ
వు ఇదాతావేమిటి ? అయినా వాడికి చదువురాదని నీవు అను
కోటం ఎందుకూ ! నిజ్జే పంలాగ వస్తుంది. బియ్యో ప్యాసు అవు
తాడు. అప్పుడు నేను విజయనిచ్చి పెళ్లిచేయకమాననూ.

అత్తమ్మ — ఏమో నీమాట చలువను అంత వాడుకావాల
గదా ! ఇప్పుడు, ఆకుంక నాలుగో క్లాసట. తప్పాడు వెళవ క్రింద
టి సంవత్సరం.

విజయ — (అప్పుడే ఆమాటవిని) బావ నాలుగు తప్పాడు
అత్తయ్యా (నవ్వి)

తప్పాడు, తప్పాడు, నాల్గొక్కానూ తప్పాడు
 చదవాడు, చదవాడు, పాఠాలేమీ చదవాడు
 మెక్కాడు మెక్కాడు. చక్కిలాలూ మెక్కిడు.
 బొక్కాడు బొక్కాడు అటుకులన్నీ బొక్కాడు.
 తింటాడు తింటాడు తేరతిడి తింటాడు
 అడాడు అడాడు అల్లరిపిల్లల గూడానూ
 కొట్టాడు కొట్టాడు ఆటలో అబ్బయ్యను కొట్టాడు
 అప్పుడు వాళ్లనాన్నావచ్చాడు
 బెత్తం ఒకటి తెచ్చాడు,
 స్తంభానికి కట్టారూ

‘అని వాడుతూ వెళ్ళిపోతుంద’

లక్ష్మమ్మ — ఇదెప్పుడొచ్చిందమా వదినా

కాంతమ్మ — నేనూ చూడలేదూ వదిలే, దీన్ని చేసికొని

నీవే సుఖపడతావమ్మా!

లక్ష్మమ్మ — మరేం ఫరవాలేదూ. పెద్దయితే అన్నీ పోతాయి. ఒక పిల్లవాణ్ణిందాకా ఇట్లాగే ఉంటుంది ఎవరుడు. వదినా నీవెళ్ళి పిల్లలను నీళ్లు అన్నీ పోసుకో పొద్దుకూకస్తున్నది. అయితే నట్లుంది నేనే వంటచూస్తాను. నీవెళ్లు.

౪

(ఇంట్లో ముందున్న పెద్ద హాలు రంగ స్థలము. మేడపై న పిల్లలంతా ఆడుకొంటూంటారు. రాముడు, విజయ హాలులో

ఉంటారు. విజయ బొమ్మల పెండ్లి చేస్తున్నది.)

విజయ — బావా! కు పెండ్లిమంత్రాచారవచ్చా ?

రాముడు — ఎందుకే విజయా

విజయ — బొమ్మల పెండ్లి చెయ్యాలె. అన్నీ సిద్ధమైనవి. బ్రాహ్మణదొరిక లేదు.

రాముడు — బొమ్మల పెండ్లి ఎందుకుగానీ. నిజం పెండ్లి చేద్దామూ ?

విజయ — నిజం పెండ్లి ఎట్లాగురా చేయటం ?

రాముడు — మనం ఇద్దరం పెండ్లి చేసుకొంటేనూ, నిజం పెండ్లి అయినా తుంది.

విజయ — మన ఇద్దరికీ పెండ్లా, ఒలే తమాషామాట అన్నావే. ఇందాకా అమ్మనానాకూడా ఈ మాటే అనుకొన్నాడు.

రాముడు — ఏమనుకొన్నారే విజయా చెప్పవూ ?

విజయ — మా నాన్న, నన్ను నీకిచ్చి పెండ్లి చేస్తాన్నాడు. మా అమ్మ వద్దన్నది.

రాముడు — అవునే విజయా, మా అమ్మకూడా నిన్నే పెండ్లిచేసుకోమని నాకెన్నోసార్లు చెప్పింది.

విజయ — ఆఁ హా

రాముడు — ఆఁ హా కాదు. మరి నీకిష్టమేనా ?

విజయ — అమ్మ వద్దన్నదిగా ?

రాముడు — అత్తయ్య వద్దంటే ఏం లేవే. మనం ఇద్దరం

పెండ్లి చేసుకుందాం.

విజయ — అమ్మో అమ్మ తంతుంది.

రాముడు — (విజయను కావిలించుకొని) విజయూ మనం తప్పకుండా పెండ్లి చేసుకొందాం. బలేసరదాగా ఉంటుంది. ఎంత తమాషాగా ఉంటుందనుకొన్నావ్.

విజయ — మా అమ్మ చూస్తే తన్నదురా?

రాముడు — అవుననుకో. అత్తయ్య తంతుంది. కానీ. అత్తయ్య చూడకుండా చేసుకొందాం.

విజయ — (పెద్దగా సవ్వతూ) ఎవ్వరూ చూడకుండా పెండ్లిమిటిరోయ్. మేళాలు తాళాలు ఏమీలేకుండా నేనాపెళ్ళి?

రాముడు — అదికాదే. చూడూ ఒక తమాషా చేద్దాం. మనం ఇద్దరం కలిసి సాయంత్రం వెళ్లిపోదాము.

విజయ — ఎక్కడికీ?

రాముడు — ఎక్కడికేమిటి తాతయ్యగారింటికి.

విజయ — అమ్మో గుంటూరు తాతయ్యగారింటికా? అమ్మో అక్కడికి ఎల్లాగ వెళ్లటం.

రాముడు — రైలు మీద గుంటూరు పోలేమూ? అయ్యో... నేను ఎన్ని సార్లు రైల్వో ప్రయాణం చేశానో నీకు తెలుసా. అక్షసాక్ష్యం. గుంటూరు రేమిటి మెడ్రాసుదాకాపోగల్గును!

విజయ — అబ్బ! మెడ్రాసే! అయ్యబాబో! నీవొక్కడివే!

రాముడు — ఆ. నేనొళ్ళిడే! మెడ్రాసేమిటి? ఇంకా ఎంత

దూరంపోమ్మన్నా నా కేం భయంలేదు.

విజయ — మెడ్రాసు చాటిన తరువాత ఏముందీబావా !

రాముడు — అక్కట పెద్ద సముద్రం ఉంది.

విజయ — (ఆశ్చర్యముతో) పెద్ద సముద్రమూ ! బందరు సముద్రానికన్నా పెద్దదా ?

రాముడు — ఇక్కడ సముద్రం నీవు చూశావా ?

విజయ — నూ అమ్మ సముద్రస్నానానికి తీసికెళ్ళిందిలే.

రాముడు — ఇక్కడ సముద్రమేముందిలే. వెధవది. అవ తలొడ్డుకనిపిస్తునేఉంటుంది.

విజయ — అవతలొడ్డు కనిపిస్తుంది ? ఆ తెలివిగలవాడివె?

రాముడు — కనిపించకేమే నీవు చూశావా పెట్టావా ? మద్రాస్ దగ్గర సముద్రం అంటే... అదే అసలు నిజమైన సముద్రం. ఎంత పెద్దదనుకొన్నా వేమిటి ? అబ్బ చెప్పలేం. తల కాయగిరున తిరిగిపోతుంది.

విజయ — (ఆశ్చర్యంతో) అబ్బ గుంటూరులో ఉందిరా సముద్రం.

రాముడు — గుంటూరులోనా, ఆ గుంటూరు లో సముద్రంఅదో తమాషా సముద్రం.

విజయ — ఏమిటి ? ఏమిటి తమాషా చెప్పవు

(దగ్గరకు వస్తుంది)

రాముడు — అదోతమాషాలే. ఇన్ని సముద్రాలున్నా యా గుంటూరుసముద్రం లాంటిది నేనెక్కడాచూడలేదు.

విజయ — తమాషా ఏమిటో చెప్పరాదో యమ్మ ఊరికే ఊరిస్తావుకానీ.

రాముడు — అదిఏమిటంటే చెప్పనా ? సముద్రంలో నీళ్లు ఎల్లాఉంటాయిచెప్పు.

విజయ — నల్లగా ఉంటాయి.

రాముడు — అవునామరి. గుంటూరు సముద్రంలో నీళ్లు ఎర్రగా ఉంటవి.

విజయ — ఎర్రగానే—అంటే కుం కంలాగ ?

రాముడు — కుంకం ఏమిటే...ర క్తంలాగ.

విజయ — అయ్యబాబో... ర క్తంలాగ ఎర్రగా ఉంటయ్య న్నమాట ! తాతయ్యగారంటికి వెళ్ళినప్పుడు నేను అది చూడలేదురా.

రాముడు — నీవేంచూస్తావ్. ఆడపిల్లవు మీఅమ్మతో పాటు ఇంట్లో ఉంటావు. కాకపోతే ఎక్కడికైనా పేరం టానికి వెడతావు. అంతేగా ? మామయ్యకు అసలే భయం నిన్ను ఎక్కడికైనా తీసికెళ్ళటానికి, మనం ఇద్దరం వెడదాం రా ? నీకన్నీ చూపిస్తా. ఆసముద్రం కొండలు అవన్నీ చూపిస్తా

విజయ — నీవు ఎప్పుడన్నా కొండ ఎక్కావ్ బావా ?

రాముడు — ఓ. కొండ చిఠారుకొమ్మకెళ్ళా.

విజయ — కొండలకు కొమ్మలుంటాయా, (నవ్వు)

రాముడు — కొమ్మంటే ఆచివరకెళ్లానన్నమాట.

విజయ — అమ్మో భయమేయలేనూ ?

రాముడు — మొగాళ్ళ కేం భయం... నిన్ను కూడా తీసి
కెడతా, రా

విజయ — అన్నయ్యో, ? నేను కొండ మీదికి రాను
బాబూ, ఆచివర ఏముంటుంది. అక్కడ నుంచుంటానికివీలేనా ?
పడిపోరా ?

రాముడు — ఆచివర ఎట్లా ఉంటుందనుకొన్నావు.?... అ
దో తమాషాగా ఉంటుంది. నీవై తేనా కళ్ళుగిరున తిరిగి పడి
పోతావు.

విజయ — మరి నీవెట్లా ఉన్నావు?

రాముడు — మరి నీమోస్తరు నేను ఆడపిల్లనా? మరి ఆ
కొండ ఎక్కుతుంటే... పెద్దపులులు అవీ అరుస్తూ ఉంటం విన
పడుతుంది.

విజయ — పెద్దపులులే—అయ్యబాబో!—నేను రాను బా
బూ. నేను అసలు రాను.

రాముడు — ఓసి, ఊరికేనే భయపడతావేమే. పగలు
ఉండవు అవీ! రాత్రిళ్లు తిరుగుతూ ఉంటవి.

విజయ — రాత్రిళ్లు మనం అక్కడికి పోగూడదన్నమాట.

రాముడు — ఆహా... అయితే తుపాకి అవీ ఉంటే వెళ్ళి
వాటిని చంపొచ్చు.

విజయ — నీవు చంపగలవూ పెద్దపులిని?

రాముడు — నేనా? పెద్దపులినా? రాత్రిళ్లా ఆహా చిన్న

పిల్లలు చంపలేరే! పెద్దఅయిన తరువాత తప్పకుండా చంపుతా.

అసలు పెద్దపులులను సింహాలను వేటాడాలని నాకు సరదా.

విజయ — పెద్ద అయిన తరువాత చంపుతావా?

రాముడు — ఓ.....

విజయ — తాతయ్య గారెండుకెళ్ళితే తాతయ్య కొప్పడ్డూ?

రాముడు — తాతయ్య ఏం కొప్పడ్డు. బలే సంతోషిస్తాడు. మానాయినే, మా అమ్మే, అంటూ ఎత్తుకొంటాడు. కాసేపు అయిన తరువాత తాతయ్య, తాతయ్య, మేమిద్దరం పెండ్లిచేసుకొంటాంఅని చెబుదాం తాతయ్య మర్నాటికల్లా లగ్నం కుదిర్చి జైమంటూ పెండ్లిచేస్తాడు.

విజయ — అమ్మ, నాన్న రావద్దా?

రాముడు — అన్ని సిద్ధం అయిన తరువాత వస్తారూ.

విజయ — వచ్చి కొప్పడరూ?

రాముడు — పెండ్లిఅయిపోయిన తరువాత ఏం జేస్తారూ?

విజయ — నిజం పెండ్లైనా?

రాముడు — ఆ, నిజం పెండ్లే?

విజయ — బాబూలూ మరి?

రాముడు — బాబూలూనూ?

విజయ — గాసు లైట్లూ?

రాముడు — గాస్ లైట్లై కర్కం! ఎలక్ట్రిక్ లైట్లు.

పెట్టిద్దాం.

విజయ — మరి మనకు కొత్తబట్టలూ:

రాముడు — తాతయ్య కొని ఇస్తాడు.

విజయ — అవునురా? బలే తమాషాగా ఉంటుందిగదా?

రాముడు — గమ్మత్తు. మరి వెడ నాం ఎవరికీ తెలియకుండా

విజయ — అమ్మో మరినాకు ఆకలై తేనో?

రాముడు — నా దగ్గిర డబ్బు ఉందిగా, ఇదిగో

విజయ — అయ్యబాబో ఎక్కడదమ్మా ఆనోటూ?

రాముడు — ఎక్కడో సంపాదించాను. వెడదాంరా. నీకు బొమ్మలూ అవి కొనిపెడతాను.

విజయ — మొగ్గలేనే బొమ్మకొంటావా?

రాముడు — ఒక్క మొగ్గేనేదేనా? మొగ్గలేనేవీ, ఉయ్యాలూ గేవీ డ్యాన్సు చేసేవి, అవన్నీ కొంటా?

విజయ — నిజంగా?

రాముడు — వెడదాం—మరి ఎవ్వరితో చెప్పకుండా?

విజయ — అమ్మతో చెప్పిరానా?

రాముడు — ఛా దద్దమ్మా, చెప్పిందంతా విని అమ్మతో చెప్పతానంటావేం. చెప్పితే మన పెండ్లికాదు, పైగా రెండుతం తుంది.

విజయ — మరి ఎవరితో చెప్పేది?

రాముడు — పిచ్చి మొద్దూ? ఒకరితో చెపటం ఎందుకూ? వెళ్ళిపోదాం.

విజయ — ఒక్కళ్ళమే. నేను రాను.

రాముడు — ఛా తమాషాగా వెడదాంరా.

విజయ — అమ్మగనక ఏమన్నా అన్నదా అంటే నీమీద
చెవుతానబ్బాయ్.

రాముడు — ఓ. ఏమన్నా చెప్పు — నేను కావనను.....
నేనే — నిన్ను.... పెండ్లి చేసుకొంటే.....
నీవు... నాకూ ఏమవుతావు?

విజయ — నీవు నాకూ మొగుడవురా.

రాముడు — నీవు నాకూ పెళ్లాసివే. 'తెర'

౫

(స్థలం మేడపైన గది. గదిలో విజయ ఉంటుంది అప్పుడే
స్నానంచేసివచ్చి బట్టమారుస్తుంటుంది. రాముడూ స్నానంచేసి
మంచి బట్టలు వేసుకొన్నాడు. నిక్కర్ తొడిగాడు. పైన తెల్లని
షర్టు కాలరుపైకి నెట్టి స్పోర్ట్స్ మెన్ లాగా తయారయినాడు
పచారుచేస్తూ)

రాముడు — 'రిస్టు వాచి చూచుకొని' ('స్వ') రాదేం
ఇంకా ఈవిడ. సాయింత్రం ఆరు గంటల బండి అందుతుందో,
అందదో ఆబండి తప్పితే ఇంకో బండి ఉందిగాని ఇంతిలో కే
మామయ్య వచ్చినా, కథ అడ్డంతిరుగుతుంది. లేకపోతే అత్త
య్యకు ఆచూకీ సోకేనా పక్కలు విరగపొడుస్తుంది. ఈయిద్దరికీ
అందకుండా, సంజె చీకట్లో దొడ్డి గుమ్మానె ఉడాయించాలె.
ఇంకా ఈవిడ రాదేం? ('ప్ర') విజయ లక్ష్మీరాణసాహెబ్

వారు... సుహానాణివారూ, కదిలి రండమ్మా, అమ్మగారి
సింగారం పూర్తి అయిందా?

విజయ — (ప్రవేశించి) అథార్టీ చేస్తున్నావే అప్పుడే?

రాముడు — పెండ్లాం మీద అథార్టీ చెయ్యరావమిటి?
మొగాళ్ళు.

విజయ — అబ్బో మహదొడ్ల మొగాడివి దిగొచ్చావు
తెద్దూ? అసలు నీకు నేనూ... పెళ్ళాన్ని అయితే కద.

రాముడు — నీవు నాకు పెళ్ళానివి కాదూ?

విజయ — కాదు, నేను నీ పెళ్ళాన్ని కాదుపో.

రాముడు — ఎంచేత?

విజయ — నీకూ నాకూ ఇంకా పెండ్లికాందే?

రాముడు — ఒస్ ఇంతేకదా, రేపు అవుతుంది.

విజయ — అవుతూంది, అవుతూంది—అబ్బాయికి పెండ్లి
ఎట్లాగు అవుతుంది.

రాముడు — కాకపోయినా నాకు కాబోయే పెళ్ళానివి కా
బట్టి నీమీద నాకు అథార్టీ ఉంది తెలిసిందా? కాబట్టి అథార్టీ
చేస్తాను.

విజయ — చేస్తావు, చేస్తావు, చేస్తే ఎరగవూ?

రాముడు — ఏమిటేవ్ విజయా, నీవు జూస్తే పెంకెమనిషి
లా ఉన్నావే! నేను నీకు మొగడ్ని, కాబట్టి నేను చెప్పినట్లు
నీవు వినాలె.

విజయ — నేను వినను—నీవు నాకు మొగుడివి కాదుపో.

రాముడు — అమ్మబాబో నేను నీతో వేగలేనేవ్. అయితే ఇంతకూ ఒక్కటిచెప్పు నీవు నాకు పెళ్ళానివి అవునా కాదా, అసలు ఆసంగతి చెప్పు?

విజయ — కాదు. నేను నీపెళ్ళానిని కాదూ (దీర్ఘాటూతిస్తూ)

రాముడు — అట్లాగయితే ఎట్లాగమ్మా, ఇండాక సరే నంటివే గుంటూరు వెళ్ళి గమ్మత్తుగా పెండ్లిచేసుకొందాం అంటివిగదే, మళ్ళీ ఇప్పుడిదేమిటమ్మా ('దగ్గరకు వెళ్ళి') ఏమే విజయా?... ('మెడమీన స్నేహపూర్వకముగా చేయివేసి') మరి నన్ను పెండ్లి చేసుకోవరా?

విజయ — చేసుకుంటా.

రాముడు — అదిగో విజయ ఎట్లాగై నామంచిదే. విజయ చాలా మంచి పిల్ల. అందరి పిల్లల్లోకి విజయ మంచి పిల్ల. అన్ని సబ్బుల్లోకి సెల్లసబ్బు మంచిది. విజయా మరి బయలుదేరూ వెడదామూ.

విజయ — ఎక్కడికీ?

రాముడు — మళ్ళీ ఎక్కడికీ అంటావేమే? గుంటూరు వెళ్ళటం, పెళ్ళిచేసుకోటం. అదంతా అనుకొన్నాంగదే.

విజయ — అమ్మో నేను గుంటూరు రాను బావా, నీకు కోపంవస్తే వచ్చింది. అమ్మకోపంవస్తుంది చెప్పకుండా వెడితే.

రాముడు — అయితే నీవు రావా?

విజయ — రాను... 'నవ్వుతూ,

రాముడు — అయితే నామాట వినపన్నమాట.

విజయ — వింటా.

రాముడు — అదీ జయరాణి ఎట్లాగయినామంచి పిల్లే!

జయ ఎంతో మంచి పిల్ల

గయ్యాలి, గయ్యాలికాని పిల్ల

కయ్యాలు, కయ్యాలు లేనిపిల్ల

జయ ఎంతో మంచి పిల్ల.

ఏమే జయ నీవు మంచి పిల్లవు కావూ?

విజయ — మంచిదాన్ని.

రాముడు — ('ముద్దు పెట్టుకొని') నేనో ?

విజయ — నీవూ మంచి వాడవే.

రాముడు — మరి నేను చెప్పినట్లు వింటావా ?

విజయ — ఊహు

రాముడు — ఇందాక వింటానంటివి కదే ?

విజయ — వింటా, వింటా, ఊహు, వినను, ఊ పోస్తే
వింటానురా బావా వింటానులేరా.

బిక్షుకబాలుడు — ముక్కు పచ్చలా — చిన్నదానా

ఎక్కుతావా రైలూ బండీ

చక్కదనమూ — చూచినీన్నూ

ఎక్కనివ్వడో — జాతీవాడూ — (అని

పాడుతూ ఉంటాడు.)

విజయ — 'భయంతో' వీడికెళ్లా తెలిసింది బావా, అమ్మతో చెపుతాడేమో !

తాముడు — ఛా. వాడెవరో పాడుకొంటూ పోతున్నాడు బజార్లో. నీకే భయం... ఇహ బయలు దేరుదాం.

విజయ — అమ్మో నాకు భయంగా ఉందబ్బా.

తాముడు — నీకేం భయం లేదు. నేనున్నానుగా, దొడ్డి గుమ్మం దగ్గరుంటా నేను ముందెళ్లి. నీవు మెల్లగా ఎవ్వరూ చూడకుండా వెళ్ళిపోయిరా ఏం ?

విజయ — సరే ముందు మనస్వేళ్ళు.

పంతులు — (ప్రవేశించి) విజయతల్లీ ఎక్కడికమ్మా వెళ్తున్నావూ ?

విజయ — (భయంతో) ఎక్కడికి లేకునాన్నా.

పంతులు — చీకటిపడ్డది. దొడ్డికి వెళ్ళేవు పుటగూబుట్టా) ఉంటాయి. అయితే అమ్మాయి నాజేబులోనుంచి ఎద్దె నా తీశావా నువ్వు ?

విజయ — నేనేం తీయలేకునాన్నా, నేనే మిరుగుదునూ ?

పంతులు — మరి ఏమైపోయిందే పదిరూపాయలనోటూ, పొద్దుటినుంచీ వెతుక్కుని చస్తున్నాను. తీస్తే నీవే తీయాలె ఎప్పుడన్నా కానీ అర్థనా తీస్తూవుంటావు.

విజయ — నోటు నాకెందుకు నాన్నా, నేను నోటు తీస్తా నేమిటి ?

పంతులు — ఎవరి దగ్గరై నా నోటు చూశావా ? పోనీ

అని చెప్పు ?

విజయ — చిన్న కాయితం గదు నాన్నా?

పంతులు — ఆ, ఆ, ఇంత కాయితం.

విజయ — దాని మీద అక్షరాలంటవీ!

పంతులు — ఆ, అదే ఎక్కడుంది?

విజయ — అది నేనే చూపాయిలిస్తారుకదు నాన్నా?

పంతులు — ఆ, అదేనే ఎక్కడుంది, ఎవరుతీశారు?

విజయ — ఏమో నాన్నా

పంతులు — భడవా, నీకేదో తెలుసు నిజంచెప్పతావా,

చెప్పనా? ('చెయ్యవత్తి కొట్టబోతాడు')

విజయ — నేగాదు నాన్నా తీసింది.

పంతులు — పోనీ ఎవరు తీశారోచెప్పు?

విజయ — ఎవరుతీశారో నాకు తెలియదు నాన్నా. బావ దగ్గర అటువంటి దొకటుంటే చూశాను.

పంతులు — ఆసిభడవా, ఇందాకటినుంచీ అమాటచెప్ప వేం? ఏడీ వెధవ? ఎక్కడున్నాడు.

విజయ — దొడ్డిగుమ్మం దగ్గరున్నాడు.

పంతులు — రా, చూపిద్దవుగాని రా వెధవ దొంగతనం కూడా నేర్చాడూ?

(‘నిష్క్రమణం,)

...

విజయ — ‘దొడ్డిగుమ్మం దగ్గర ప్రవేశించి’ బావా?

రాముడు — ('గొంతుబిగబట్టి గుసగుసలాడిఃట్టుగా')

రావే, విజయూ, గుంటూరు బండికి టైమ్ అయిందీ...

పంతులు — (ప్రవేశించి) 'రాముణ్ని చెయ్యిపట్టుకొని' ఏమిట్రా, ప్రయాణమా? ఇద్దరు కలిసి వెడదామనుకొన్నారా, ఓరి వెధవా, నోటుఏది ?

రాముడు — ఏం నోటూ ? నేనేమెరుగునునూ ?

పంతులు — నా జేబులోంచి నోటుతీయాలా ?

కాంతమ్మ — వాడేమెరుగునండి, పాపం వాణ్ని కొట్టి బోతారూ, చిన్న వెధవనూ ?

విజయ — నోటు తెచ్చాడే అమ్మా, నేను చూశాను. నాకు చూపాడు కూడాను. మనం ఇద్దరం గుంటూరు తాతయ్య గారి టికి వెడదాం అన్నాడే. మనం అక్కడ పెండ్లిచేసుకుందాం అని కూడా అన్నాడే అమ్మ.

పంతులు — నీవూకూడా వున్నావూ ఈ కుట్రలో ?

విజయ — నేనేమెరుగునాన్నా బావే నన్ను గుంటూరు తీసికెడతానంటే నేను రానన్నాను నాన్నా.

కాంతమ్మ — కాసేపు మీరు రాకపోయి నట్టయితే కట్నమూ కానుకాలేకుండా, మీ కూతురుకు మొగుడొచ్చే నాడు. ఇంతకూ నోటు మీ చేతికొచ్చిందా ?

పంతులు — రాలేదు. వాడేం ఎకగట్ట !

విజయ — బావదగ్గర నోటు వున్నది నాన్నా.

పంతులు — ఏంరా గాముడూ ?

రాముడు — నేను తియ్యలేను—ఇంకోనోటు నేను
తియ్యలేదూ —

పంతులు — తియ్యలేదూ, వెధవా తీయందే ఎట్లావచ్చిం
ది నీకగ్గరకు ? (ఒక దెబ్బ కొడతాడు)

కాంతమ్మ — వాణ్ని కొడతారెందుకూ ? మీరిట్లా
ఉండండి. ఏమిటా రామా నోటు నీవు తీశావా ?

రాముడు — నేను తీయలేను అత్తయ్యా ...మామయ్య
గదిలోనే కింక పడేసుంది అనోటు. ఎవరన్నా తీస్తే ఎత్తికెడ
తారని నేను తీసు కొన్నాను.

కాంతమ్మ — ఎంతబుద్ధిమంతుడివిరా మాతండ్రి.

పంతులు — ఛా. గాడిదా అబద్ధాలు కూడాను. తన్నే
వాళ్లులేక (ఇంకోదెబ్బ)

కాంతమ్మ — ఊరుకోండి. చెయ్యిచేసుకోటం ఎందుకూ ?

విజయ — అక్కయ్యా రా, దబ్బునరావాలె. చిన్నన్న
య్యా, పెద్దన్నయ్యా అరెరె, చప్పునరావాలె, అదుగోబావ
పెండ్లి అయింది... బావకు పెండ్లి అయింది... నేజెప్పలా...
బావకు పెండ్లి అయింది.

(“పిల్లలంతాచేరి కిలాకిలా నవ్వుతాడు”)

జయపాడుతుంది.

అయిందమ్మా అయిందీ

బావకు పెండ్లి అయిందీ

మేళంతాళం లేకుండా,

దమ్మిడికర్చు లేకుండా
 పెద్ద పెళ్లి అయింది,
 నాన్నక్కోపం వచ్చిందీ
 నాలుగు తన్నలూ తన్నాడూ,
 అయిందమ్మా అయింది
 బావకు పెండ్లి అయిందీ.

“అంటూ ఎగురుతూ

(తే ర ప డు తు ం ది.)

సంపూర్ణము